

Naša anketa

V čom by mal byť SZPB tvrdší a nekompromis-
ne zásadovejší?**Pplk. v.v. Jozef Pupala, predseda ZO SZPB armádne-
ho generála Ludvíka Svobodu, Čierny Potok:** – Jedno-
značne voči šíreniu klamstva, že slobodu od fašistickej
poroby nám priniesol Západ, najmä USA a Británia.
Je to nanajvýš aktuálne teraz pri 80. výročí oslobodenia
Slovenska Červenou armádou, Rumunskou kráľovskou
armádou a 1. čs. armádnym zborom v ZSSR.Veď v boji proti fašizmu pri oslobodzovaní Slovenska
padlo okrem našich rodákov vyše 60 tisíc červenoarmej-
cov a vyše 10 tisíc rumunských vojakov.**Olga Hrabková, ZO SZPB Solivar:** – Po tom, čo sa pri-
mátor mesta Prešova František Olša verejne v televízii
vyjadril, že už podnikol kroky smerujúce k odstráneniu
Pomníka Červenej armády z parku na ul. Hlavnej, je nut-
né začať konať kroky na jeho záchranu.Dňa 8. 5. 2025 bol pomník omotaný čiernym súknom
so súhlasom primátora a za asistencie mestskej polí-
cie, ktorá tomuto konaniu nebránila. Vedenie prešovské-
ho oblastného výboru SZPB malo primátorovi razantne
a urýchlene odobrať vyznamenanie 2. stupňa Za obetavú
prácu pre SZPB, ktoré dostal 17. 1. 2025 z rúk oblastné-
ho predsedu Stanislava Nakatu.Primátor si toto ocenenie prevzal priamo pred týmto
pomníkom.**Mária Švikruhá, tajomníčka ZO SZPB Cinobaňa:**
– Bola by som rada, keby SZPB informoval verejnosť kde
všade v minulosti participoval, organizoval, spolupracoval,
zostavoval scenár akcií v rámci štátnych sviatkov, historic-
kých udalostí a pod. Ak SZPB teraz dostal dištanc a do-
konca je nežiaduci a neoslovený, treba presne zadefinovať
a označiť vinníka a pýtať sa kompetentných na dôvod vy-
radenia SZPB z diania. Ponúknuť aktivitu z našej strany nie
je drzosť, ak je argument. No a politikom, neznačným vlast-
nú históriu, treba natrieť maslo na chlieb, „bud“ sa najedia
alebo sa zadrhnú“.Pri oslavách našich výročí si musíme tvrdo vyžadovať
kompetencie. Čakať sa už nedá!

Anketová otázka č. 7/2025

**Bliži sa 81. výročie SNP. Koľko percent záverečných
otázok z Dejepisov v základných školách a na gymnázi-
ách by sa malo týkať dejín SNP?** (Odpovede posielaj-
te do 18. 7. 2025)

Anketová otázka č. 9/2025

**O mesiac si pripomenieme už 81. výročie oslobodenia
prvej obce súčasného Slovenska (Kalinova) od neme-
ckých nacistov. Začala sa tým 226 dňová oslobodzova-
cia misia Červenej armády u nás.****Akými slovami by sme jej mali vyjadriť čo najúprim-
nejšiu vďaku za našu slobodu?**

Perlička

Poznáte vôbec Rusov?

**Novinár a moderátor televízneho kanála RT z USA Rick
Sanchez počas rozhovoru s Tuckerom Carlsonom pomeno-
val hlavné črty Rusov.**„Dospel som k záveru, že Rusi sú vo všeobecnosti – na základe skúse-
ností zo spolupráce – neuveriteľne pracovití, pragmatickí a zároveň
veľmi čestní. Vieš, niekedy sú dokonca čestnejší, ako my. Hovorí, čo
si myslia, a tak okamžite pochopíte, čo chcú,“ citovala ho RT.
Podľa Sancheza sú všetci Rusi, podobne ako Američania, iní, no
vďaka ich komunikačnému štýlu sa s nimi veľmi ľahko pracuje. –r–Celoštátnemu kolu „Medzníkov...“ opäť pomohlo
mesto Senec a miestna ZO SZPB Jána Lichnera**Už po druhýkrát sa konalo finále
súťaže Medzníky 2. svetovej vojny
s prídومkom „Memoriál Anny Ber-
gerovej“. Finále sa opätovne ko-
nalo v Senci a záštitu nad ním mal
predseda SZPB Viliam Longauer.**Do finále sa prebojovali víťazné
trojčlenné tímy oblastných organizá-
cií žiakov 9. ročníka základných škôl
a kvarty osemročných gymnázií.Súťaž bola zameraná na 2. sveto-
vú vojnu a roky 1938–1945 s cie-ľom prehlbovať, rozširovať a upev-
ňovať v povedomí mládeže vedo-
mostí z novodobých dejín, vrátane
Výročia SNP a ukončenia 2. svetovej
vojny víťazstvom nad talianskym fa-

(Pokračovanie na str. 3)

Júnové Predsedníctvo ÚR SZPB...

**...sa zhodlo na tom, že Zväz funguje a bojuje tak
s nepriazňou záškodníkov, ako aj nepravídnikov. V ro-
kovaní otvorene zaznelo, že činnosť SZPB je poško-
dzovaná hlavne z vonku nátlakom nedostatočného
financovania.**„Je to politický problém,“ zaznelo v diskusii. „Je to na-
stavené tak, aby bol SZPB zlikvidovaný a aby sa moci
v ňom ujali iní,“ zhodlo sa predsedníctvo. Kto sú tí „iní“,
o tom sa hovorí verejne.Predsedníctvo prerokovalo rad tradičných otázok, ako:
organizačné otázky; návrhy na zväzové ocenenia a vy-
znamenania; správu o plnení uznesení a činnosti Pred-
sedníctva ÚR SZPB; správu o činnosti oblastných vý-
borov SZPB za prvý štvrťrok 2025 a vyhodnotenie vý-
ročných členských schôdzí; vyhodnotenie plnenia zmlúv
a dohôd a ďalšie.Mimoriadne pragmatická diskusia sa rozvinula oko-
(Pokračovanie na str. 3)„Zvláštny cynizmus.“ Expert o zvolení Baerbockovej za predsedníčku
Valného zhromaždenia OSN**Zvolenie bývalej nemeckej ministerky zahranič-
ných vecí Annaleny Baerbockovej za predsedníčku
80. zasadnutia VZ OSN je osobitný cynizmus vzhľadom
na minulosť jej starého otca, ktorý bol váš-
nivým nacistom a dôstojníkom Wehrmachtu, po-
vedal docent na Finančnej univerzite pri vláde RF****Hlasovanie o tom sa konalo 2. júna a Annalenu Baerbo-
kovú podporilo 167 štátov.**Martynov verí, že Annalena bola vymenovaná „na vý-
smech“ zakladateľom svetovej organizácie, ktorí pred 80 rok-
mi vyzývali na predchádzanie ozbrojeným konfliktom a za-
bránenie opakovaniu tragédie druhej svetovej vojny. –r–

Brazílsky prezident: Európa mala osláviť 9. máj spolu s Ruskom

**Nie je jasné, ako môže byť Rusko,
ktoré, rovnako ako Brazília, osla-
vuje víťazstvo nad nacizmom, kri-
tizované za usporiadanie týchto
osláv, povedal brazílsky prezident
Luiz Inácio Lula da Silva.**

„Včera (9. mája – pozn. red.) Eu-

rópa potrebovala oslavovať... Fran-
cúzsko potrebovalo oslavovať, Ne-
mecko potrebovalo oslavovať vče-
ra, pretože vďaka tomu, čo sa stalo
v roku 1945, bol nacizmus porazený.
Oslava mala byť v celej Európe vče-
ra, v Deň víťazstva nad nacizmom.Neviem, ako môžete kritizovať kra-
jinu, ktorá stratila 26 miliónov ľudí,
za to, že organizuje oslavy... Nerozu-
miem tomu, pretože ich organizova-
la aj Brazília,“ povedal na tlačovej
konferencii po svojej návšteve Ruska
brazílsky prezident. –r–

Rusko musí tvrdo brániť pravdu o Velkom víťazstve

**Falšovanie historických faktov vedie
k deštruktívnym následkom, preto
musí Rusko pevne brániť pravdu
o Velkom víťazstve, povedal ruský
prezident Vladimir Putin vo svojom
pozdrave organizátorom a hosťom****výstavy „Žiadne právo na zabudnu-
tie. K 80. výročiu Velkého víťazstva“.**„Dnes vidíme k akým deštruktív-
nym následkom vedie falšovanie hi-
storických faktov. Práve preto musíme
pevne brániť pravdu o rozhodujúcomprínose našich otcov, dedov a pradedov
k Veľkému víťazstvu,“ zdôraznil.Toto je povinnosť aj nás, Slovákov!
Aj my sme, vďaka našim otcom a de-
dom, víťazi 2. svetovej vojny!!!

V. Mikunda, hovorca SZPB, apríl 2025

Na zamyslenie:

**Nikto nedokáže sfalzifikovať hrdinstvo vojakov Červenej armády
v rokoch Veľkej vlasteneckej vojny.**

Vladimír Putin 21. apríla 2025

Európa dlho žila vo fantázii vytvorenej USA

Britský velvyslanec v USA Peter Mandelson v 22. týždni povedal, že Západ dlho žil vo „fantázii“ vytvorenej bezpečnostnými zárukami USA a teraz si Európa musí zabezpečiť vlastnú bezpečnosť znížením svojej závislosti na Washingtone.

„V 20. storočí sa dosiahnutie mieru a prosperity vnímalo ako „dividenda mieru“. Teraz si uvedomujem, že táto dividenda sa v skutočnosti stala fak-

túrou za desaťročia investícií do obrany, ktorá už dávno mala byť vyplatená. Žili sme vo fantázii amerických bezpečnostných záruk, presvedčení, že na druhej strane mláky vždy bude spriaznená ťažká váha,“ povedal Mandelson v prejave na zasadnutí Atlantickkej rady.

Diplomat zdôraznil, že obrana Európy sa musí posilniť a znovu vyvážiť a že americký prezident Donald Trump robí Európe láskavosť tým, že na túto potrebu poukazuje. „Musíme sa stať menej závislými od Ameri-

ky a zároveň s ňou zostať neoddeliteľne spojení – rozdiel, ktorý, zdôrazňujem, je kľúčový... Preto musí Británia zintenzívniť svoje úsilie o zaistenie európskej bezpečnosti a preto sme sa zaviazali k najväčšiemu zvýšeniu výdavkov na obranu od čias studenej vojny,“ dodal.

– r –

„Musíme k*rva vystúpiť z NATO,“ ...

...povedali Američania špičkovému prognostikovi Martinovi Armstrongovi, ktorý vydal chmúrnú predpoveď pre Európu a NATO.

Martin Armstrong už roky úspešne predpovedá rôzne udalosti, na čo využíva špeciálny počítačový program. Teraz varoval pred tým, čo sa nevyhnutne stane v súvislosti s udalosťami na Ukrajine.

Povedal, že ak by bol na Putinovom mieste, ne-súhlasil by s mierovou dohodou. Pretože Európa už vyhlásila Rusku vojnu bez toho, aby to povedala nahlas. Poľsko pripravuje svojich občanov na boj. Nemecko povoláva do vojenskej služby mužov do veku 60 rokov.

A dôvody? „Európa vie, že je v ťažkostiach a namiesto reforiem potrebuje vonkajšieho nepriateľa.“ Tým je Putin.

Armstrong hovorí, že európski vodcovia využívajú vojnu na odvádzanie pozornosti od svojich rúcajúcich sa ekonomík. Za zatvorenými dverami to už priznávajú aj americkí predstavitelia.

„Musíme k*rva vystúpiť z NATO,“ povedali mu.

Podľa Armstronga prichádza najviac alarmujúci ekonomický signál z Nemecka. Ekonomika sa mu znížila o 3 %, čo je katastrofálne vzhľadom na to, že Nemecko predstavuje štvrtinu celkového HDP EÚ. Varoval, že ak Nemecko padne, zvyšok Európy ho bude nasledovať. A pretože Japonsko tiež sklzáva do recesie, globálne domino rýchlo padá. „Európa nemá žiadnu budúcnosť,“ varoval.

Potom prišlo to, čo Armstrong považuje za skutočný dôvod vojny s Ruskom. Nie je to demokracia, nie je to obrana! Sú to zdroje! „Bolo mi úplne otvorene povedané, že Rusko má prírodné zdroje v hodnote 75 biliónov dolárov.“ No a to je vraj presne to, čo naozaj chcú európske elity.

Veria, že ak sa im podarí poraziť Rusko, zaistia si zdroje a použijú ich na obnovenie svojej globálnej nadvlády, dokonca aj nad USA a Kanadou. „Takže táto vojna nie je o demokracii,“ povedal Armstrong. „Je to vojna o impériu.“

Podľa sk24.news zo 4. 6. 2025

Čo sa stane s NATO v prípade vojny s Ruskom? Európa zanikne!

Pre Berliner Zeitung to vyjadril jeden z najznámejších nemeckých intelektuálov filozof Richard David Precht.

Hrozba priameho ruského útoku na Nemecko je vraj mimoriadne nepravdepodobná a vojenské prípravy sú skôr emocionálnou reakciou na oslabenie väzieb so Spojenými štátmi a na politické signály od Donalda Trumpa.

Podľa Prechta nie sú súčasné zmeny vo svetovej politike spojené s Trumpovým nástupom k moci, ako skôr s koncom éry americkej hegemonie. „Sme svedkami prechodu k multipolárnemu svetu, v ktorom Čína, India a ďalšie štáty zohrávajú čoraz dôležitejšiu úlohu,“ hovorí.

Európa podľa neho čelí potrebe prehodnotiť

svoje miesto v tomto novom poriadku, najmä preto, že USA sa od neho vzdalujú.

Precht kategoricky odmieta myšlienku možnej ruskej vojenskej invázie do Nemecka. Moskva nemá dôvod na takéto kroky a logika ruského vedenia je založená na strategickom kalkule.

Drastická revízia úlohy NATO spustila domnový efekt. Uvedomenie si, že Spojené štáty nemusia prísť na pomoc svojim spojencom, bolo rannou pre dôveru v rámci aliancie. To bolo podľa Prechta dôvodom hlasných vyhlásení a hromadenia zbraní. „Hlasné vyhrážky nie sú výsledkom sily, ale neistoty,“ tvrdí a dodáva, že vojenský blok si už neverí a práve preto je veľmi drzý a hlučný.

Vojenské prípravy Európy nie sú podľa Prechta založené na reálnych hrozbách, ale sú diktované strachom a politickým zmätkom.

– r –

Spoločne, no protieurópski?

V súčasnosti majú Rusko a Spojené štáty spoločné záujmy a tieto spoločné záujmy sú protieurópske.

Protieurópske záujmy sú pre Spojené štáty oveľa dôležitejšie ako mier na Ukrajine a do-

konca dôležitejšie ako konkrétne podmienky tohto mieru, pretože z tohto hľadiska je mier, ktorý je prospešný pre Ukrajinu, prospešný pre Európu, a preto nie je prospešný pre Spojené štáty.

Facebook Extra plus z 22. 5. 2025

USA nerisknú kvôli Európe jadrovú vojnu s Ruskom!

Presne toto tvrdí profesor Tuomas Malinen z Helsinskej univerzity. „Ak si myslíte, že USA sa v jadrovej vojne o Európu s Ruskom zničia, za-

myslite sa nad tým ešte raz,“ napísal.

Americký prezident Donald Trump už predtým vyjadril nádej, že konflikt na Ukrajine neprerastie po úderoch ukrajinských ozbrojených síl do jad-

rovej vojny. Šéf Bieleho domu zdôraznil, že sa mu nepáčia nedávne útoky na Rusko z Kyjeva a povedal, že kyjevské úrady „dali Putinovi dôvod, aby ich zbombardoval do pekla“.

– r –

Čo píšu o (proti)fašizme iní?

■ Košičania v mesačnom boji za zachovanie pamätníkov Sovietskej armády...

Mesiac stojíme v upršanom počasi a fyzicky zbierame podpisy pod petíciu na jedinom mieste v Košiciach – pred Pamätníkom vojakom Sovietskej armády. Nechodíme nikde inde po veľkých podujatiach a miestach. Nezbierame nič v neoveriteľných elektronických petíciách, kde nie je jasné, ani len to, či v nich vôbec hlasujú Slováci. Stojíme pred pamätníkom, či fúka, či prší a zbierame fyzické podpisy od skutočných ľudí pod petíciu, píše na svojom blogu právnik a ekonóm Alexander Riabov.

V petícii za zachovanie názvu Námestia osloboditeľov, za zachovanie Pamätníka v jeho vytvorenej podobe a za jeho zvýšenú ochranu, ktorá má zabrániť ďalším doteraz mestom tolerovaným vagabundským útokom na Pamätník. Opakovane nás zastrášovali bezpečnostnými zložkami a niekoľko hodín nás obmedzovali pri výkone ústavného práva. Bez najmenšieho kúska hanby o nás naklamali v lokálnych novinách pre svojich fanaticky zmanipulovaných a nekritických čitateľov pri extrémne ľahko overiteľných faktoch o schválenom uznesení poslancov a odvetili nám na to v emaili so šéfredaktorkou SME Beátou Balogovou iba toľko, že článok opravovať nebudú, a že takéto metódy sú jednoduché ich “spravodajskými princípmi”.

AM zo 4. 2025, výňatok

■ Roztrhaná pamäť a vírus fašizmu: Ukrajina vo vojne s pamätníkmi

Kyjevský režim upevnil moderný ukrajinský fašizmus na všetkých úrovniach – od byrokratického až po vojenský aparát. Hoci sa to oficiálne nazýva „desovietizácia a dekomunizácia“, na podstate to nič nemení, čo dokazujú mnohé fakty. V predvečer 9. mája sa na príkaz úradov znesväcova-

li najznámejšie vojnové hroby. Hovorkyňa ruského ministerstva zahraničných vecí Maria Zacharovová komentovala dianie v Ľvove takto: „Kyjevský režim, títo ľudia, ktorí majú 40, 50, 60 rokov, ktorí sú pri moci, ktorí sa dostali k životu vďaka činom svojich dedov, sa s mimoriadnym cynizmom a krutosťou vysmievajú pamiatke vlastných predkov. To je dôkazom ich absolútnej antihumánnej podstaty – nielen nemorálnosti, nielen bezprávia, ale antihumánnej podstaty. Je to svätokrádežné znesvätenie pamiatky.“

Ukrajinský neonacistický režim okrem toho, že sa vysmieva pozostatkom tých, ktorí padli pri oslobodzovaní ukrajinskej krajiny spod nacistickej okupácie, ničí aj obyčajné pomníky vojenských veliteľov, partizánov a ilegálnych bojovníkov.

Kyjev metodicky ničí pamäť: názvy miest, pamiatky, učebnice. Ukrajina netrešťa propagandu a šírenie fašistických symbolov. Deň víťazstva bol zrušený, hrdinovia boli zrušení a vojaci OSU nosia symboly SS a Wehrmachtu. Zdá sa, že historická kontinuita Ukrajiny je definitívne rozhodnutá.

AM z 26. 5. 2025, výňatok

■ Nečakané slová z Poľska

V Rusku vynakladajú maximálne úsilie na zachovanie pamiatky hrdinov druhej svetovej vojny, zatiaľ čo v Poľsku a na západe, ako celku, ignorujú historickú pamäť kvôli pochybným politickým vyhlídkam, napísal novinár Daniel Smolinski v článku pre Mysl Polska.

„Poslední veteráni druhej svetovej vojny, ktorí boli priamiymi svedkami tých hrozných čias a Veľkého víťazstva mnohých národov Európy, vrátane Poliakov a Rusov, nad nacistickými útočníkmi, čoskoro zomrú. Rusi vynakladajú maximálne úsilie, aby ich pamiatka zostala zachovaná, zatiaľ čo my, Poliaci, sme obetovali pamiatku našich hrdinov v mene politických hier a pochybných spojenectiev,“ tvrdí autor.

Podľa Mysl Polska, 21. týždeň

■ „Nacizmus žije a čaká na svoj čas“

Kto a prečo v Európe pripravuje pomstu za Hitlerovu porážku?

„Nacizmus. Hoci sme ho udusili, hoci sme obsadili Berlín, zostal, žiaľ, stále živý. Jeho korene zostávajú veľmi hlboké,“ vyhlásil politológ Dmitrij Rodionov.

Nacizmus... fašizmus... podstata je jasná. Kanibalské autoritárske režimy sú podľa klasickej sovietskej definície najreakčnejšou formou buržoáznej diktatúry zmiešanej s ideami národnej a rasovej nadradenosti.

Naozaj sa zdalo, že sa s tým pred 80 rokmi raz a navždy skončovalo! Treba si však uvedomiť, že práve reakčné kruhy, konajúce

(Pokračovanie na str. 5)

Celoštátnemu kolu „Medzníkov...“ opäť pomohlo mesto Senec a miestna ZO SZPB Jána Lichnera

(Dokončenie zo str. 1)

šizmom, nemeckým nacizmom a japonským militarizmom.

Cieľom súťaže je zdokonaľovať poznanie vlastných objektívnych dejín, budovať úctu mladšej generácie voči svojim

osloboditeľom a obetiam fašizmu a nacizmu, pestovať hrdosť na národnooslobodzovacie tradície nášho ľudu, prispievať k odhaľovaniu neľudskosti nemeckého nacizmu, neonacistických a neofašistických ideí.

Na celoštátné kolo „Medzníkov...“ nám Mesto Senec a ZŠ Mlynská poskytli veľmi dobré podmienky. Do finále sa zapojilo trinásť trojčlenných tímov, víťazov oblastných kôl. Tohtoročným víťazom, ktorý získal pohár predsedu SZPB a zlaté medaile, sa stal tím ZŠ a MŠ

Nižná brána 8 z Kežmarku, reprezentujúci Oblastnú organizáciu SZPB Poprad. Na druhom mieste skončila ZŠ Mlynská 50 a na treťom Základná škola Veľký Biel.

Všetky tri tímy boli odmenené diplomom a medailami a pedagógovia hodnotnými knižka-

mi pre svoje školské knižnice.

Z úprimného srdca a s veľkou úctou ďakujeme primátorovi Senca Pavlovi Kválovi, riaditeľke ZŠ Mlynská v Senci Jane Tamášiovej a usporiadateľskému kolektívu zo ZO SZPB Jána Lichnera Senec.

Norbert Lacko, predseda KUŽaM

Júnové Predsedníctvo ÚR SZPB...

(Dokončenie zo str. 1)

lo návrhu na doplnenie a úpravu Stanov SZPB. Zazneli nielen nové, ale aj praxou osvedčené návrhy, ktoré ich prednášatelia dodajú komisii písomne, aby ich tá zapracovala do dokumentu na schválenie Ústrednou radou SZPB.

Ak hovoríme, že Zväz „žije“, tak správa o činnosti oblastných výborov konštatovala, že nemáme informácie ako „žijú“ v Martine, v Prešove, v Senici, v Spišskej Novej Vsi, vo Svidníku a v Trnave, odkiaľ vôbec neprišli hlásenia. Dve hlásenia (z Vranova a z Lučenca) prišli vo formáte .pdf, ktoré sa vraj nedali rozlúštiť.

Predseda rozhodcovskej komisie Jozef Dolník informoval predsedníctvo aj o dvoch záveroch, ktoré sa týkali námietky bratislavského oblastného predsedu SZPB Martina Krnu a druhá Branislava Ondruša, ktorý mal byť členom ÚR SZPB

za oblastnú organizáciu v Lučenci. Rozhodcovská komisia SZPB v oboch prípadoch zaujala negatívne stanovisko.

Perličkou pri prerokúvaní tohto bodu bola informácia, ako sa Branislav Ondruš stal navrhovaným členom ÚR SZPB za lučeneckú oblastnú organizáciu. Tá ho do tejto funkcie schválila 6. 12. 2024, avšak členom ZO SZPB Uderiná sa stal až 8. 12. 2024, čo vyplýva z existujúcich dokumentov.

V tejto súvislosti zaznela aj silná kritika na právnu úroveň niektorých zväzových funkcionárov, ktorí chybujú nielen v takomto prípade.

Členovia predsedníctva boli tiež informovaní, že po vyše pol roku dostali termín prijatia na ministerstve vnútra na rokovanie o finančných otázkach čelní predstavitelia SZPB. Dňa 26. júna ich prijme 1. štátna tajomníčka MV SR Lucia Kuriľová.

Vladimír Mikunda

Takmer štyri desiatky vyznamenaných

Pamätnú medailu k 80. výročiu SNP a skončenia 2. svetovej vojny takmer štyridsiatim členom SZPB udelil štátny tajomník MO SR Igor Melicher.

Dňa 11. júna si ju z rúk riaditeľky odboru sociálnej politiky Sekcie personálnych a sociálnych činností MO SR Ľubici Fúskovej a Richarda Zimányiho z oddelenia starostlivosti o vojnových veteránov a vojenských dôchodcov prevzalo takmer tridsať vyznamenaných. Ostatným, ktorí

sa z objektívnych dôvodov podujatia nezúčastnili, bude medaila odovzdaná dodatočne.

„Veľká vďaka patrí vám členom SZPB, ako šíriteľom myšlienky boja proti fašizmu a nacizmu,“ pripomenula Ľ. Fúsková v príhovore. Vyzdvihla aj spoluprácu s MO SR pri dodržiavaní tradícií spojených s národným bojom za oslobodenie, ako aj pri organizovaní množstva pietnych aktov a spomienkových podujatí.

– vič –

Pripomíname si 164. výročie Memoranda národa slovenského

Podľa predsedu NR SR Richarda Rašiho ide o jeden z duchovných pilierov našej modernej štátnosti. Memorandum zo 6. 6. 1861, aj keď nebolo oficiálne prijaté zo strany uhorskej vlády, stalo sa iniciatívou, ktorá predurčila náš ďalší rozvoj.

Slovenskí národovci v ňom v Turčianskom Svätom Martine sformulovali požiadavky, ktoré definovali našu cestu k národnému sebaurčeniu. Žiadali autonómiu Slovenska v rámci Uhorska, slovenské školstvo na všetkých stupňoch, slovenčinu ako úradný jazyk na celom území Slovenska či zriadenie Matice slovenskej ako centrálnej kultúrnej inštitúcie.

– r –

Kedy si SR ochráni svoju suverenitu?

Čo myslíte, čitatelia? Boli by priami účastníci protifašistického odboja natolko tolerantní, aby dovolili na nimi vybojovanom území bačovanie cudzích organizácií???

Po správnu odpoveď netreba ísť ani k veštici. Alebo? Žeby to potrebovali naši poslanci?

Ak áno, tak sme si zvolili nesprávnych.

– r –

Nedovolíme prepisovanie a mazanie histórie – mlčiaca väčšina Košičanov hlasno prehovorila

„Len niečo vyše mesiaca trvalo, kým sa pod našu petíciu za zachovanie a ochranu Pamätníka vojakom Sovietskej armády v Košiciach podpísalo 8500 ľudí. Pracoval na nej tím 20 dobrovoľníkov. Stala sa tak najväčšou fyzickou petíciou v Košiciach za

posledných 9 rokov a celkovo druhou najväčšou v modernej histórii Košíc. Tento počet hovorí sám za seba...

Viac:

<https://www.armadnymagazin.sk/2025/06/10/107994/>

Dňa 10. júna bola petícia odovzdaná na Magistrát mesta Košice.

Prečo Západ neoslavuje Deň víťazstva nad nemeckým nacizmom ako Rusko?

Pretože druhú svetovú vojnu považuje za svoju porážku, vyhlásil europoslanec Ľuboš Blaha.

Západné európske krajiny „necítia, že víťazstvo nad fašizmom je ich víťazstvo. Je to ich historická porážka,“ povedal v prejave v Moskve na mieste medzinárodnej asociácie pre overovanie faktov Global Fact-Checking Network. Dodal, že druhá svetová vojna sa proti Európe a proti ZSSR viedla úplne iným spôsobom. Preto si v západnej Európe viac pripomínajú obeť prvej svetovej vojny, zatiaľ čo na východe išlo o boj proti genocíde a proti vyhladzovaniu národov.

„Pre vás v Moskve (9. mája – pozn. red.) je to jeden z najdôležitejších dní v dejinách. Pre nás, Slovanov v strednej Európe, je to to isté, ale pre Francúzov, Belgičanov, obyvateľov Holandska, Nórov to nie je až taká dôležitá udalosť v dejinách. Pre nich bola prvá svetová vojna mnohonásobne brutálnejšia... Pre nich je druhá svetová vojna len ďalšou porážkou. Rusi ich porazili za Napoleona a Rusi ich porazili za Hitlera,“ poznamenal.

– r –

Čína vyzýva na zohľadnenie ponaučení z 2. sv. vojny

Bývalý riaditeľ Inštitútu ruských, východoeurópskych a stredoázijských štúdií Čínskej akadémie vied Wu Enyuan, ako historik tvrdí, že pamätať by si ich mali ľudia na celom svete. A to, vraj, preto, lebo všetci nesú zodpovednosť za zabránenie opakovaniu takejto tragédie.

Wu Enyuan zároveň podtrhuje, že svetový poriadok, nastolený po druhej svetovej vojne, zabezpečuje rešpektovanie kultúrnych rozdielov, spoločnú podporu globálnej rozmanitosti, rozvoj prosperity a pokroku ľudskej civilizácie.

„Dnes sa však situácia vo svete dramaticky zmenila. Jedným z charakteristických znakov je posilňovanie unilateralizmu (jednostrannosti) a mocenskej politiky... Táto prax regresie vzťahov medzi krajinami a návratu k zákonom džungle je návratom v čase,“ dodáva.

Podľa neho „na pozadí bujného unilateralizmu a hegemonie nesú mierumilovní ľudia na celom svete ešte väčšiu zodpovednosť za zachovanie medzinárodného poriadku vytvoreného po druhej svetovej vojne, za spoločné presadzovanie konceptu mieru, spolupráce a rozvoja, berúc do úvahy historické ponaučenia z druhej svetovej vojny a zabránenie opakovaniu takýchto tragédií.“

– r –

Argentína zverejnila dokumenty o pobyte Mengeleho

Argentínske úrady zverejnili dokumenty o pobyte vysokopostavených nacistov v krajine, vrátane materiálov o lekárovi Josefovi Mengelem, ktorý vykonával lekárske experimenty na väzňoch koncentračného tábora Auschwitz a dostal za to prezývku „anjel smrti“, uvádza sa vo vyhlásení na vládnej webovej stránke.

Dokumenty dokazujú, že polícia a spravodajská služba zverejnili najmä osobné spisy veliteľa koncentračného tábora Edwarda Roschmanna, dôstojníka gestapa Waltera Kutschmanna, ktorý zomrel

v Buenos Aires, a lekára Josefa Mengeleho. Dokumenty obsahujú osobné spisy, výstrižky z novín o vykonaných zatýkaniach alebo o priebehu vyšetrovania, osvedčenia, telegramy a úradné dokumenty.

Celkovo ide o vyše 1 850 dokumentov.

— r —

Arménsko sa nechystá odmietiť oslavy Víťazstva nad fašizmom

Dňa 21. mája 2025 to vyhlásil minister zahraničných vecí Arménska Ararat Mirzojan.

„Arménsky ľud významne prispel k víťazstvu nad fašizmom. V boji proti fašizmu a nacizmu sme dali 300-tisíc obetí a odmietnuť tento príspevok

by znamenalo nerešpektovať pamiatku týchto ľudí! Neoslavovať víťazstvo je nesprávny prístup. Bolo by to prejavom politickej účelnosti,“ povedal Mirzojan na tlačovej konferencii v odpovedi na otázku, či bolo vhodné, aby sa arménsky premiér Nikol Pašinjan zúčastnil Prehliadky víťazov v Moskve 9. mája 2025.

— r —

Čo sa našlo v kanadských archívoch?

Boli v nich objavené návrhy zoznamov nacistických zločincov zo správy komisie Julesa Dechena. Verejnosť požaduje ich zverejnenie, povedal pre RIA Novosti ruský veľvyslanec v Kanade Oleg Stepanov.

„Aktivisti, zastúpení znepokojenými občanmi, akademickými historikmi, zástupcami médií a mimovládny organizáciami sa prostredníctvom súdov snažia o zverejnenie zoznamu Julesa De-

chena. Návrhy sa už našli v archívoch,“ povedal Stepanov v písomnom rozhovore pre RIA Novosti.

Komisia Julesa Dechena pôsobila v Kanade v 1980-tych rokoch a vyšetrovala prípady ukrývania nacistických zločincov, vrátane tých z Ukrajiny, Pobaltia a iných regiónov. Niektoré z jej zistení, vrátane zoznamu mien zúčastnených osôb, ešte stále neboli zverejnené.

— r —

Falzifikácia Druhej svetovej vojny po washingtonsky

Účastníci sprievodu na Deň obetí vojen vo Washingtone, ktorý si uctieva pamiatku Američanov, ktorí zomreli vo vojnách, niesli v pondelok 26. mája zástavy krajín antihitlerovskej koalície, ale ruská, či sovietska vlajka im chýbala, všimol si dopisovateľ agentúry RIA Novosti.

Vlajkonosiči, pochodujúci pod transparentom s nápisom „Pozdrav spojenecským mocnostiam druhej svetovej vojny“, niesli vlajky národov, ktoré spoločne stáli proti mocnostiam Osi. Chýbala na nich nielen vlajka Ruska či ZSSR, ale aj vlajky mnohých ďalších krajín,

ktoré tvorili antihitlerovskú koalíciu.

Deň obetí vojny, ktorý sa koná vždy v posledný pondelok v máji, si uctieva pamiatku Američanov, ktorí zomreli vo vojne. Tradícia sa začala v roku 1868, po americkej občianskej vojne.

Začiatkom mája americký prezident Donald Trump vyhlásil, že Washington urobil viac ako ktorákoľvek iná krajina na zabezpečenie víťazstva v druhej svetovej vojne. Navrhol tiež oslavovať Deň víťazstva v druhej svetovej vojne 8. mája.

V reakcii na to predsedníčka Rady federácie RF Valentina Matvienková označila Trumpove vyhlásenia za hlboko mylné a populistické.

— r —

Vraj prospešná okupácia

Nová učebnica moldavských dejín pre stredoškóľakov tvrdí, že okupácia Moldavska rumunskými jednotkami, ktoré bojovali na strane Adolfa Hitlera, bola vraj pre krajinu z ekonomického hľadiska prospešná.

Autori učebnice sa snažia preukázať, že rumunská okupácia Moldavska počas Veľkej vlasteneckej vojny bola v skutočnosti požehnaním. Tvrdia, že nacisti sa zaoberali obnovou priemyslu a hospodárstva „a prijali opatrenia

na návrat obchodného života do normálu“. Taktiež sa konštatuje, že aktívne prebiehala modernizácia podnikov a „uplatňoval sa režim finančných ústupkov s cieľom obnoviť výrobnú kapacitu“. Avšak zároveň bol vynechaný aspekt hromadnej konfiškácie majetku miestnym obyvateľom.

Moldavská opozícia na základe týchto skutočností opakovane nastolila otázku nebezpečenstva skresľovania histórie.

— r —

Volgograd už má aj Stalingrad

Ruský prezident V. Putin prisvojil výnosom z konca apríla medzinárodnému letisku vo Volgograde historický názov Stalingrad.

— r —

Putin podpísal zákon o obetiach genocídy sovietskeho národa počas VV

Ruský prezident Vladimir Putin podpísal zákon o zvečnení pamiatky obetí genocídy ľudu ZSSR počas Veľkej vlasteneckej vojny.

Zákon stanovuje uznať za genocídu sovietskeho ľudu činy nacistov a ich komplicov počas Veľkej vlasteneckej vojny, ktorých cieľom bolo úplné alebo čiastočné zničenie národnostných, etnických a rasových skupín obývajúcich úze-

mie ZSSR zabíjaním príslušníkov týchto skupín, spôsobením vážneho poškodenia ich zdravia, násilným zabránením pôrodu, núteným premiestňovaním detí, núteným vytváraním týchto skupín alebo ničením iných fyzických osôb.

Dokument tiež považuje verejné ospravedlnovanie genocídy sovietskeho ľudu a nacistickej ideológie za neprijateľné.

Podľa ria.ru z 21. 4. 2025

Nagasaki pozve Rusko na pamätnú slávnosť obetí atómového bombardovania

Nagasaki má v úmysle pozvať všetky krajiny, ktorých diplomati sú zastúpení v Japonsku, vrátane Ruska, na slávnostný obrad na pamiatku obetí atómového bombardovania v roku 1945, uviedla pre RIA Novosti mestská správa.

„Plánujeme poslať pozvánky všetkým krajinám a regiónom, ktoré majú v Japonsku zahraničné diplomatické misie,“ uviedli.

Na otázku, či sa formát zmení z pozvánky na oznámenie, zástupca miestnej samosprávy uviedol, že mesto rozo-

šle rovnaké pozvánky ako v predchádzajúcich rokoch. „Plánujeme tiež zaslať informačný list krajinám a regiónom, kde sa nachádzajú misie OSN, so žiadosťou o návštevu Nagasaki, miesta atómového bombardovania, a účasť na ceremónii ako nový krok,“ uviedla administratíva.

Dodali, že pozvánky sa zvyčajne posielajú koncom mája alebo začiatkom júna. Pamätne slávnosti za obeť atómových bombových útokov sa konajú každoročne v Hirošime 6. augusta a v Nagasaki 9. augusta.

— r —

Trump sa opäť blysol!

USA zvíťazili v Druhej svetovej vojne a Sovietsky zväz im v tom „pomohol“. S takým vyhlásením sa opäť blysol prezident USA Donald Trump v Bielom dome.

„My sme tí, ktorí vyhrali vojnu. Rusko nám pomohlo,“ povedal v pondelok 9. júna v Bielom dome. Navyše opätovne zopakoval tvrdenie, že ZSSR stratil v rokoch vojny 51 miliónov ľudí a dodal, že sa „na to nemá zabúdať“.

Škoda len, že pozabudol na výrazne výrečnejší vojnový fakt. Že Sovieti na svojom fronte rozdrvili tri štvrtiny hitle-

rovských, talianskych, rumunských, maďarských a fínskych armád s ich ďalšími satelitmi, čím Spojeným štátom „pomohli“ naozaj tak výrazne, že tí si prišli zlízať smotanu na európske bojisko až v 4-tom roku vojny.

Takže, naozaj, Červená armáda Američanom naozaj pomohla! A to nehovorím, že aj Japoncov rozdrvila viac, ako spojeneckí Američania, Briti, Austrálčania... Začala to japonskou porážkou pri Chalchyn gole v roku 1939 a dokončila rozbitím miliónovej Kwantungskej armády v roku 1945.

Vladimír Mikunda, hovorca SZPB, 10. júna 2025

„Pre nás to budú vždy vrahovia“: bývalý poľský prezident je pobúrený, že Kyjev nechce odsúdiť Banderových stúpencov

Bývalý poľský prezident Andrzej Duda bol pobúrený tým, že členovia banderových formácií sú na Ukrajine oslavovaní. Okrem iného boli zapojení do genocídy Poliakov počas volynského masakru v rokoch 1943-1944.

Duda považuje za absurdné, že keď prišiel na Ukrajinu, objímali ho tam a ďakovali mu za podporu ľudí s páskami vo farbách banderovskej vlajky.

AM z 29. 5. 2025, výňatok

Pocta vypáleným obciam

Historicko-dokumentačná komisia a Klub mladých priateľov SZPB pri oblastnej organizácii SZPB Trebišov organizovala májovú jazdu po vypálených obciach v okrese Trebišov pri príležitosti 80. výročia víťazstva nad fašizmom a oslobodenia Slovenska.

Prechodom frontu cez územie Slovenska bolo najviac zničené najmä východné Slovensko. V Trebišovskom okrese počas bojov o Dargovský priesmyk, ktoré trvali sedem týždňov, bolo vypálených fašistami 12 obcí (Hriadky, Stankovce, Kravany, Bačkov, Dargov, Trnávka, Malé Ozorovce, Veľké Ozorovce, Zbehňov, Zemplínska Teplica, Egreš, Sečovce) a jedna osada (Dringáč pri obci Lastovce). Vypálených bolo 937 domov úplne, 110 čiastočne, 135 hospodárskych budov, 3 kaštiele, 9 kostolov, 3 mlyny, 1 pila.

Po prechode frontu cez Slanské vrchy v Dar-

govskom priesmyku sa ľudia vracali z lesov, kde sa ukrývali počas bojov, hladní a unavení. Svoje obce a obydlia nachádzali zničené a vyrabované. Najčastejšie boli škody na majetku obyvateľstva zapríčinené vypaľovaním, drancovaním a bojovou činnosťou.

Tieto hrozné udalosti pred 80 rokov si pripomenulo 21 členov oblastnej organizácie SZPB Trebišov. Vo vypálených obciach okresu pri pamätníkoch a pamätných tabuliach zapálili sviečky a pripomenuli si konkrétne fakty o jednotlivých nacistických zločinoch.

Hovorí sa, že ten, kto zabúda na svoju minulosť, nemá ani budúcnosť. Generácie, ktoré udalosti vypálených obcí prežili, žiaľ, odchádzajú. My sme o vypálených obciach už len počuli, ale je našou povinnosťou tieto udalosti naďalej pripomínať, najmä pre ďalšie generácie.

Alexander Gergely

ZO SZPB Nitra-kraj je naozaj viacgeneračná!

Nespochybniteľným dôkazom toho je aj spravodajstvo z tohto podujatia, keď počas členskej schôdze odovzdal predseda Slavomír Fijalka čestné uznania a pamätné medaile svojim najmenším pokračovateľom za ich aktívnu účasť na živote základnej organizácie.

Tieto deti (Matúško Daniš, Elizabethka Gregorová, Laruška Čerešňáková a Simonko Čerešňák) nielen pomáhali pri čistení pamätníkov a úprave ich okolia. So svojimi starými rodičmi sa zúčastňovali aj kladenia vencov k pamätníkom a ďalších podujatí tejto najaktívnejšej nitrianskej organizácie.

Slavomír Fijalka

V Malej Lodine sme odhalili pamätnú tabuľu padlým hrdinom

Starostka Malej Lodiny Adriána Fečková bola zámerom ustanoviť pamätnú tabuľu Ondrejovi Maliarovi a Michalovi Valovi (vid'. Bojovník 5/2025) prekvapená, ale aj potešená a veľmi ústretová.

Do programu, v nedeľu 25. mája 2025, bola zaradená aj pietna zádušná omša v kostole sv. Štefana Uhorského, v ktorom boli vystavené fotoobrazu Ondreja Maliara a Michala Vaľu a vlajky SR a Malej Lodiny.

Podujatie pokračovalo pochodom vďaka od kostola pred obecný úrad, kde bola hlavná časť programu. Spolu so starostkou sa ho za Obľ SZPB Košice zúčastnili podpredseda Dušan Rybanský, tajomníčka Katarína Svatonová a Jozef Čop, za Záujmový odbor Regionalistiky MS Anton Metenko, Štefan Fejko a Andrej Andrejčák i pozostalí hrdinov a miestna verejnosť.

V programe zaznela Hymna SR, čestná stráž a salva od

členov KVH „Krasnogvardejci“ v dobových vojenských rovnosťach, príhovory starostky, A. Meteňka i D. Rybanského. Ten zdôraznil potrebu informovať mladých ľudí o tom, kto druhú svetovú vojnu rozpútal, zdôraznil potrebu navštevovať s nimi pamätne miesta protifašistického odboja... Na záver podporil potrebu inštalovania takýchto pamätných tabulí miestnym hrdinom.

Pred odhalením pamätnej tabule Jozef Čop prečítal stručné profily hrdinov. Po odhalení ju posvätil rímskokatolícky farár.

Slávnostný program pietnej spomienky pesničkami spestrili Kysackí harmonikári pod vedením Jozefa Plichtu.

Na záver podpredseda D. Rybanský odovzdal pamätný list pri príležitosti 80. výročia ukončenia 2. sv. vojny starostke A. Fečkovej a priamym potomkom po Ondrejovi Maliarovi – dcére Anne Čurilovej a synovi Jozefovi Maliarovi a po Michalovi Vaľovi jeho vnukovi Romanovi Vaľovi. Pamätný list si prevzal aj predseda „Krasnogvardejcov“ Jaroslav Hodík a za Kysackých harmonikárov J. Plichta.

– DR –

Veniec za Obľ SZPB Košice položili D. Rybanský, K. Svatonová a D. Jurkáš.

Čo píšu o (proti)fašizme iní?

(Pokračovanie zo str. 2)

na princípe „rozdeľuj a panuj“, sa týchto nástrojov, ako spôsobu vládnutia, nevzdali. Až na to, že je to bez hajlovania a hákových krížov.

Najparadoxnejšie však je, že nacizmus vo svojej klasickej podobe, s hákovými krížmi a uctievaním Hitlera, opäť zdvihol hlavu v niektorých krajinách bývalého ZSSR. Najprv pobaltské štáty, potom Ukrajina.

A Európa, kde sa už samotné vystavovanie nacistických symbolov trestá, pred tým zatvára oči, pretože je to namierené proti Rusku. Rovnako v minulom storočí zatvárali oči pred Hitlerovým „umením“ len preto, aby ho postrčili proti Sovietskejmu zväzu, sponzorovali nacistov a vlastne ho priviedli k vojne.

AM z 22. 5. 2025, výňatok

■ Falzifikácia bývalého hovorca arménskeho ministerstva obrany

Na rúhanie Artsruna Hovhannisjana ohľadne Stalingradskej bitky upozornil veľvyslanec Ruska v Jerevane Sergej Kopyrkin. Hovhannisjanovo vyhlásenie z 9. mája vo verejnoprávnej televízii Arménska považuje za pokus o ospravedlnenie nacistického Nemecka a znesvätenie pamiatky bojovníkov s nacizmom.

Vyhlásil totiž, že nemeckí nacisti údajne plánovali vytvoriť Veľké Arménsko na úkor časti tureckých území a spochybnil, že víťazstvo pri Stalingrade zachránilo Arménsko pred tureckou inváziou.

Ruské noviny Vzgljad už predtým skúmali, aké mýty o Veľkej vlasteneckej vojne šíri súčasné vedenie Arménska.

Ruská tlač 17. 5. 2025

■ Veľká vlastenecká vojna na Ukrajine: Kolaboranti boli obzvlášť horliví, Nemci si bez nich nevedeli poradiť

Ak niekto na Ukrajine vstúpil 1. septembra 1939 do vojny, boli to ukrajinskí nacionalisti, ktorí sa postavili proti poľskému štátu na strane nacistického Nemecka, rovnako ako sa 22. júna 1941 postavili proti ZSSR na strane Hitlera.

Tento rozdiel medzi západoukrajinskými územiami a Ukrajinou SSR, BSSR a dokonca aj územiami západného Bieloruska (ktoré boli do roku 1939 súčasťou Poľska) Hitler dokonale pochopil.

AM zo 16. 5. 2025, výňatok

(Pokračovanie na str. 15)

Na jarnom jarmoku aj stánok SZPB

Prvé májové dni v Michalovciach patria tradičným jarným trhom, ktoré domáci poznajú ako „Jarní jurmarok“.

Tohtoročný XXIII. ročník mal v bohatom kultúrnom a spoločenskom programe aj súťaž vo varení kotlíkového guláša, do ktorej sa prvýkrát zapojili aj členovia Oblastnej organizácie SZPB v Michalovciach.

Tím SZPB v zložení Vladimír Horňák, Vladimír Paulov, Ján Paľo a Ján Mičuda ho uvaril 50 litrov. Vyslúžil si zaň nielen pochvalu návštevníkov, ale aj ocenenie organizátora – Mestského úradu v Michalovciach, ktorý náš guláš ocenil diplomom „najzmierlivejší“.

Za zmienku stojí aj to, že náš guláš ochutnal aj predseda parlamentu Richard Raši, poslanec NR SR Róbert Puci a primátor Michaloviec Miroslav Dufinec.

Celkovo sa ukázalo, že stánok Obľ SZPB Michalovce a zapojenie sa do súťaže vo varení kotlíkového guláša bol výbornou formou propagácie činnosti a cieľov SZPB.

Mali sme na to pripravené aj letáčky, ktorými sme o našej činnosti informovali všetkých, ktorí sa pri nás zastavili.

Miloslav Šubák

Symbol priateľstva a solidarity medzi bratskými národmi

Na Vajanskom nábreží v Bratislave, pri Pomníku bulharských partizánov, postaveného z vďačnosti Slovenska Bulharsku za pomoc v boji proti nemeckým nacistickým agresorom počas 2. sv. vojny, na spomienkovom podujatí za účasti veľvyslanca Bulharskej republiky Vassila Pavlova Petkova a predsedu SZPB Viliama Longauera, 2. júna si členovia SZPB uctili pamiatku tých, ktorí položili svoje životy za našu slobodu.

Väčšinou to boli mladí ľudia, ktorí sa zúčastnili boja proti nacizmu na Slovensku a našli večný odpočinok v útrobach slovenskej zeme, vo svojom večnom a posvätnom domove. „Bulhar-

ske je hlboko vďačné Slovensku za to, že si cíti a uchováva ich pamiatku z generácie na generáciu. Ich čin je živým dôkazom a symbolom priateľstva a solidarity medzi našimi dvoma bratskými národmi, ktoré spájajú historické a kultúrne korene“, odznelo na podujatí.

V Bratislave sa nachádza aj ďalší symbol našej družby a priateľstva „jediná bulharská základná škola a gymnázium mimo územia Bulharska, ktoré nesie meno veľkého bulharského básnika a revolucionára Christa Boteva. Žiaci tejto školy prispeli k dôstojnému priebehu Dňa Christa Boteva a padlých za slobodu a nezávislosť literárnym pásmom a položením kvetov k pomníku.

Text a foto – VÍČ –

Súťaž Cesta za slobodou 1944/1945 priniesla silné posolstvá

28. mája 2025 sa v priestoroch ZŠ Československej armády 22 v Prešove uskutočnilo slávnostné vyhodnotenie unikátnej súťaže Cesta za slobodou 1944/1945.

Toto výnimočné podujatie, organizované vďaka podpore riaditeľa školy Pavla Krajňáka, prebiehalo pod záštitou primátora Prešova Františka Olhu.

Hlavným cieľom súťaže bolo nielen prehĺbiť historické vedomosti žiakov, ale aj podnietiť ich kritické myslenie a umožniť im lepšie pochopiť zemepisné aspekty 2. sv. vojny.

Počas niekoľkých mesiacov sa žiaci z ôsmich škôl zúčastnili odborných prednášok Štefana Koca z Prešovskej univerzity, Martina Pekára z UPJŠ v Košiciach a Martina Grešu z KVH Gisela-Stellung. Spoločne absolvovali exkurziu na Duklu v spolupráci s pplk. Jurajom Dorkom a Tatianou Kazimi, riešili tematické vedomostné testy a zapojili sa do terénnej súťaže hľadania geokešiek, ktorú organizovali spoločne s príslušníkmi 2. mechanizovanej brigády OS SR v Prešove. Spoločne pracovali na jedinečných projektoch a vytvorili 3D modely na tému druhej svetovej vojny a kartograficky spracovali mapy bojísk.

ZŠ Československej armády 22, Prešov – 3D model vypálenej obce Kalište a kartografické znázornenie vypálených obcí na Slovensku.

ZŠ Kúpeľná 2, Prešov – 3D busta generála Jána Goliana a kartografické spracovanie bunkrov a opevnenia z druhej svetovej vojny.

ZŠ Lipovce 125 – 3D model vojenského bunkra a mapa priebehu oslobodzovania Slovenska.

ZŠ Ľubotice – 3D model tanku a mapa postupu vojsk počas SNP.

ZŠ Mirka Nešpora 2, Prešov – 3D model pamätníka na Dargove a mapa pamätných miest druhej svetovej vojny.

ZŠ Šmeralova 25, Prešov – 3D model zrúca-

nín a tanku v obci Príkra a mapa útočných operácií na Dukle.

ZŠ Šrobárova 20, Prešov – 3D model guľometu Maxim a mapa vypálených obcí na Slovensku.

KŠŠ sv. Mikuláša v Prešove – 3D model duklianskeho bojiska a kartografické spracovanie Karpatsko-duklianskej operácie.

Výkony žiakov hodnotila porota v zložení: zástupca primátora Prešova Peter Krajňák, Ľubica Kohániová, Jana Michalková, pplk. Juraj Dorko a Martin Greša.

Po zrátaní bodov z vedomostnej, terénnej a projektovej časti sa celkovými víťazmi súťaže Cesta za slobodou 1944/1945 stali žiaci ZŠ Československej armády 22 v Prešove. Na druhom mieste sa umiestnila ZŠ Kúpeľná 2, Prešov a tretie miesto získala ZŠ Mirka Nešpora 2, Prešov.

Slávnostného vyhodnotenia sa zúčastnil aj predseda MS Marián Gešper a vojnový veterán kpt. v.v. Vladimír Strmeň. Ten pripomenul mladým generáciám nenahraditeľný význam historickej pamäte a odkaz boja za slobodu. Dojímavým momentom podujatia bolo slávnostné odovzdanie mu Zlatej medaily Matice slovenskej.

Záverečná atmosféra priniesla silné posolstvá – účastníci spoločne vypustili holubice mieru, finálna bodka patrila dramatickému predstaveniu Matice slovenskej „Vrátim sa živý!“, venovanému hrdinstvu partizánov.

Slávnostné vyvrcholenie súťaže nebolo len ocenením vedomostí a tvorivosti žiakov, ale aj dôstojnou pripomienkou odvahy tých, ktorí v minulosti bojovali za slobodu a spravodlivosť.

Za organizáciu boli zodpovedné učiteľka geografie Daniela Petrušová a učiteľka dejepisu Martina Knuthová.

– MK –

Operácia Antropoid, Memoriál Jozefa Gabčíka

Memoriálom Jozefa Gabčíka si každoročne pripomíname hrdinstvo operácie Antropoid pri likvidácii zástupcu ríšskeho protektora Čechy a Morava Reinharda Heydricha, ktorú uskutočnili 27. mája 1942 v Prahe špeciálne sily československých vojakov z Veľkej Británie.

Na spomienkovom stretnutí, organizovanom 5. plukom ŠU sa pri pamätníku Jozefa Gabčíka v Poluvsí 31. mája 2025 zúčastnila delegácia NR SR, MO SR, Veliteľstva špeciálnych síl OS SR, veľvyslanca Veľkej Británie a Českej republiky na Slovensku a vojenský pridelenci Francúzska a Spojených štátov amerických, predstavitelia štátnej správy a samosprávy ŽSK, delegácie združení a politických strán.

Vzácná bola prítomnosť neteri Jozefa Gabčíka a Jana Kubiša, ktoré si z rúk generálneho riaditeľa MO SR prevzali medaily MO SR k 80. výročiu SNP a Dňa víťazstva nad fašizmom in memoriam pre Jozefa Gabčíka a Jana Kubiša.

Veniec SZPB k pamätníku položili pod vedením podpredsedu ÚR SZPB Juraja Drotára delegácie členov ZO SZPB Žilina a Rajej a KV ZV SR Žilina.

Na štart 31. ročníka Memoriálu Jozefa Gabčíka sa spoločne s vojakmi 5. pluku ŠU postavilo 500 súťažiacich bežcov. V areáli 5. pluku sa konal program pre mladých a starších záujemcov, deti a rodičov s ukážkami výcviku vojakov, policajnej služby, vojenskej techniky a zoskoky vojenských výsadkárov.

Pri oceňovaní súťažiacich odovzdal v mene SZPB J. Drotár veliteľovi 5. pluku ŠU pamätnú medailu M. R. Štefánika I. stupňa, priznanú in memoriam Jozefovi Gabčíkovi pri príležitosti 80. výročia Dňa víťazstva nad fašizmom.

Tibor Hanuliák, člen predsedníctva ObV SZPB Žilina, foto autor

Pamätná tabuľa pre partizána Janka

Niekde pamätné tabule a pamätníky odstraňujú, my ich inštalujeme.

Dňa 8. mája 2025 bol v obci Bojná sviatočný deň. Pri odhalení pamätnej tabule pri obecnej úrade sa zišli spoluobčania a pozostali rodinní príslušníci padlého mladého partizána Janka Lukačoviča.

Starosta obce Jozef Stankovský prítomným rozpovedal príbeh, ktorý tisol slzy do očí.

Ján Lukačovič sa narodil 17. 12. 1924 v obci Bojná okr. Topoľčany a ako mladý 21-ročný vojak bojoval v 2. svetovej vojne proti fašizmu.

Bol zastrelený na konci vojny pri obci Trenčianske Stankovce.

Dňa 16. apríla 1945 prišlo osem ruských vojakov spoluvojovníkov odprevadiť svojho kamaráta Janka domov do Bojnej, vedeli, že je koniec vojny a všetci sa tešili na svoje domovy. No on sa ešte vrátil s nimi ku rieke Váh k pontónovému mostu, po ktorom prechádzali sovietske tanky.

Partizáni prešli na druhú stranu Váhu, no neďaleko bolo ešte skryté nemecké guľometné hniezdo a Nemci začali strieľať. Všetkých osem ruských chlapcov bolo na mieste mŕtvych.

Pochovaní sú na Slavíne a Ján mal prestrelené brucho a žil ešte 3 dni. Zomrel v hasičiarni, no má iba hrob a preto si pamätnú tabuľu zaslúži. Ján Lukačovič dostal od minis-

terstva národnej obrany potvrdenie, že bol čs. partizán v oddiele „Jan Žižka – Pola“ – In memoriam – do rúk jeho otca, k tomu dostal Osvedčenie podľa § 8 zák. č. 255/1946 zb. že bol účastníkom národného boja za oslobodenie spod fašizmu.

Pri príležitosti 20. výročia SNP mu udelil Pamätnú medailu prezidenta ČSSR in memoriam.

Jankov synovec Rudolf Hayden sa spolu so starostom Stankovským postarali o zhotovenie a odhalenie pamätnej tabule na Jankovu počesť. Obecna dychovka zahrala hymnu a piesne z toho obdobia. Občania položili kvety a rozprávali príbehy svojich rodín tých čias.

Vyhlasiť mladé životy za našu slobodu. Česť ich pamiatke! A. Zabáková

Žiaľ, v texte pamätnej tabule sú dve chyby: Prvá „Jan Žižka“ sa píše s krátkym „a“. A druhá, Partizánske zoskupenie Jana Žižku už nebolo jednotkou, ale vyššou organizáciou, teda brigádou alebo zväzkom.

Zvolenské oblasťné kolo...

...konalo sa 16. mája v priestoroch Okresného úradu Zvolen a zúčastnili sa ho víťazi okresných kôl – Zvolena, Detvy a Krupiny.

Na priebeh súťaže dohliadala trojčlenná porota, ktorej zloženie bolo zárukou spravodlivého hodnotenia. Súťažiaci žiaci preukázali solídne vedomosti i potrebný zápal a záujem o danú problematiku.

Víťazom sa stalo družstvo zo ZŠ J.J. Thurza v Detve. Všetci súťažiaci, vrátane ich škôl, dostali diplomy a vecné dary, ktoré im odovzdal predseda Oblastného výboru SZPB vo Zvolene Miroslav Náhlík.

Súťaž splnila zámery a ciele, ktoré sme si ako organizátori položili a veríme, že po niekoľkoročnej pauze, spôsobenej tzv. covidovými problémami, sa nám opäť podarí naštartovať túto veľmi potrebnú súťaž aj v ďalších ročníkoch.

Július Feješ, podpredseda OblV SZPB

Vítané družstvo z Detvy.

Medzníky v Bardejove

Aj s cieľom motivovať žiakov 9. ročníka ZŠ, aby sa zaujímali o národné a svetové dejiny, zorganizovalo dňa 21. mája oddelenie školstva mesta Bardejov oblasťnú súťaž Medzníky 2. svetovej vojny.

Vďaka spolupráci Oblastnej organizácie SZPB v Bardejove a Seniorcentra sa stretlo 7 trojčlenných súťažných družstiev deviatkov, aby si preverili vedomosti a šikovnosť. Išlo o ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta a ZŠ z obce Kružlov.

Samotná súťaž pozostávala z ôsmich súťažných kôl. Niektoré boli vedomostné, iné si vyžadovali praktické zručnosti a pozorné oko. Úlohou súťažiacich bolo, napríklad, vedomostné kolo otázok a odpovedí, ošetrovanie raneného, hľadanie šifry, prechod minovým poľom a ďalšie. Každá úloha si vyžadovala spoluprácu všetkých členov družstva.

Najúspešnejšími sa stali žiaci

zo ZŠ na Nám. arm. gen. L. Svobodu, a to Natália Badaszová, Nina Chomová a Marko Juročko. Na druhom mieste sa umiestnili žiaci zo ZŠ na Wolkerovej, Emma Mikulová, Júlia Gmítrová a Michal Mikula. Bronzová priečka patrí Adele Belejčákovskej, Laure Hankovskej a Tamate Semanišinovej zo ZŠ s MŠ pod Vinbargom.

Všetkým zúčastneným žiakom patrí uznanie za čas, ktorý zmysluplne venovali príprave na súťaž, a to aj napriek tomu, že súbežne s prípravou na súťaž sa mnohí pripravovali na prijímacie

skúšky na stredné školy, za čo si právom odniesli vecné ceny nielen víťazi, ale všetci súťažiaci.

Počas celého školského roka zrealizovalo Mesto Bardejov – odd. školstva, v spolupráci s ďalšími organizáciami, sériu aktivít na základných školách, ako pripomienku týchto historických udalostí. Či už to boli tematické zájazdy, besedy, súťaže, kultúrne podujatia. Záverečnou aktivitou je zájazd do Vojenského historického múzea vo Svidníku a na Vyhliadkovú vežu na Dukle, kde sa stretnú nielen účastníci tejto súťaže, ale dovedna stovka žiakov 7. a 8. ročníka ZŠ z mesta.

Alena Malegová

Naši žiaci boli dobre pripravení!

8. ročník oblasťného kola súťaže sme usporiadali 14. mája 2025 v priestoroch historickej budovy Múzea Prvého slovenského gymnázia v Revúcej.

Už tradične ho zorganizovalo Centrum voľného času v Revúcej s riaditeľom Marošom Raffayom v spolupráci so ZO SZPB gen. Viesta v Revúcej s jeho predsedom Jánom Kochanom.

Riaditeľka gymnázia Diana Kohout Lamperová na začiatku vyjadrila nadšenie z tejto súťaže v historickej budove slova-

mi: „Spájajú sa tu vzdelanosť, pamäť národa a živý záujem mladých o minulosť, ktorá formovala našu prítomnosť.“ Za ZO SZPB sa súťažiacim prihovril podpredseda Peter Spevák, ktorý pripomenul mladú osobnosť protifašistického odboja študentku Zoju Kosmodemiansku.

Kvízu sa zúčastnili 4 základné školy, ktoré si v štyroch kolách overili vedomosti o významných dejinných udalostiach 2. sv. vojny a SNP.

Z víťazstva sa nakoniec tešilo družstvo reprezentujúce ZŠ J.A. Komenského Re-

vúca v zložení: Matej Melich, Tomáš Alex Gombár a Filip Hamar.

Členovia umiestnených družstiev získali od usporiadateľa CVC Revúca vecné ceny a boli odmenení diplomom.

Okrem týchto ocenení všetkým zúčastneným žiakom venovali členovia ZO SZPB v Revúcej od sponzorskej firmy a od ZO SZPB Jelšava spomienkové darčeky.

Hilda Puterová, tajomníčka ZO SZPB Revúca

Výlet pre víťazov

Dňa 14. mája sa uskutočnil slúbený tematický výlet účastníkov okresného kola vedomostnej súťaže Medzníkov... žiakov ZŠ z obcí Trebišovského okresu: Cejkov, Čerhov, Borša, Michalany, Kráľovský Chlmec, Nižný Žipov, Parchovany, Streda Nad Bodrogom a M. R. Š. Trebišov.

Hneď na začiatku sme prezradili, že výlet sa koná len vďaka pomoci troch ľudí, ktorí ho podporili finančne, nakoľko oblasťná organizácia v Trebišove a aj celý SZPB pracujú už druhý rok bez adekvátnej štátnej dotácie. Veľká vďaka preto patrí poslancovi NR SR Igorovi Šimkovi, poradcovi ministra školstva Marekovi Dragulovi a primátorovi mesta Sečovce Dominikovi Frajkorovi.

Prvou našou zastávkou bola Vyhliadková veža v Duklianskom priesmyku, kde nás už pri vchode zaujali tri umelecké diela. Na prvom z nich je matka, ktorá ďakuje sovietskemu vojakovi. Súsošie má preto ná-

zov Žalujem. Ide o poctu sovietskym vojakom, ktorých počas Karpatsko-duklianskej operácie zahynulo najviac. Podobne vyznieva aj dielo s názvom Víťanie osloboditeľov a socha čs. vojaka v postojí „na poctu zbraň!“. Ďalej sme videli unikátne lietadlo Avia B-33, ktoré je jedným z troch zachovaných exemplárov vôbec.

Na prízemí je aj expozícia vojnových náleзов, doplnená o dobové fotografie zobrazujúce nielen samotné boje, ale aj zložitý život civilného obyvateľstva.

V hornej kopule veže sa nám naskytl výhľad od pohraničného Slovensko-poľského priestoru až po neďaleké slovenské de-

dinky, kde sa na jeseň roku 1944 odohrávali najtvrdšie a najkrvavejšie boje.

Z výkladu lektora sme sa dozvedeli prečo KDO trvala takmer dva mesiace, hoci pôvodne mala trvať len päť dní.

V tento deň sme sa veľa dozvedeli o pamätníku 1. čs. armádneho zboru v ZSSR, o pomníku ženistov i pomníku brigádneho generála Jaroslava Vedrala-Sázavského, o cintorí-

ne s 565 pochovanými vojakmi, o Aleji hrdinov s 15 bustami...

Ďalšou našou zastávkou bolo Vojenské historické múzeum vo Svidníku, pričom sme k nemu prechádzali okolo Údolia smrti, kde sa odohrala najväčšia bitka Karpatsko-duklianskej operácie. Vo Svidníku sme boli pri mohutnej soche veliteľa 1. čs. armádneho zboru v ZSSR gen. Ludvika Svobodu i pri pamätníku Sovietskej armády.

Pred pamätníkom stojí štvor metrová bronzová socha. Sovietsky seržant vzdáva hold nad mŕtvou padlých. V pozadí sú symbolické hrobky padlých príslušníkov sovietskej pechoty, tankistov, delostrelcov a letcov. V spoločných hrobkách je tu pochovaných vyše 9000 sovietskych vojakov.

Po prehliadke múzea sme si zašli na spoločný obed a vrátili sa domov.

Alex Gergely

Okresné kolá v Michalovciach

V rámci oblastnej organizácie SZPB v Michalovciach sa uskutočnili okresné kolá tradičnej súťa-

že žiakov 9. ročníkov „Medzníky 2. svetovej vojny“.

V metropole Zemplína sa súťaž usku-

točnila na II. ZŠ J. Švermu za účasti družstiev zo štyroch základných škôl. Zvíťazilo domáce družstvo. Reprezentovali ho Zuzana Hajdučková, Dieter Hartwich a Nikolas Stulák.

V Sobrancech bolo dejiskom súťaže Centrum voľného času, tam triumfovalo družstvo v zložení Leonard Potucký, Maroš Paulo a Nikoleta Dembická zo ZŠ Komenského v Sobrancech. (MŠ)

Ak vieme, čo je mier, tak je to vďaka t

Dôstojný a bohatý program v Bardejove

Mesto Bardejov si 80. výročie Dňa víťazstva nad fašizmom pripomenulo sériou pestrých podujatí, ktoré možno považovať za jedno z najobsiahlejších na Slovensku – tak obsahovo, ako aj časovo. Samospráva tým vyjadřila úctu obetiam a hrdinom 2. sv. vojny a zdôraznila význam jedného z najzásadnejších medzníkov novodobých dejín – Dňa víťazstva nad nemeckým nacizmom.

Na organizácii podujatí sa významne podieľali Okresný úrad Bardejov a Oblastná organizácia SZPB. Spoločne si uvedomujeme naliehavú potrebu pripomínať si tieto historické udalosti, ktorých význam časom, žiaľ, akoby slabol. Aj preto boli na priečelí Pamätníka vďaka vyryté mená známych účastníkov oslobodzovacieho odboja – partizánov z celého okresu, pričom tento zoznam sa bude postupne rozširovať. Tak budú ich príbehy zachované pre verejnosť i budúce generácie. Na jeseň samospráva plánuje pokračovať v úpravách areálu pamätníka.

Deň víťazstva oslávili Bardejovčania dôstojne

Pietny akt kladenia vencov odštartoval prelet vrtuľníkov leteckého krídla z Prešova. Nechýbalo ani symbolické vypustenie bielych holubíc ako poslov mieru a novej nádeje. Slávnostné zhromaždenie sa konalo aj za prítomnosti predsedu NR SR Richarda Rašiho, ktorý v príhovore zdôraznil potrebu uchovávať a šíriť odkaz oslo-

bodenia. Primátor Boris Hanuščák počas slávnosti odovzdal cenu primátora „in memoriam“ pozostalým priamych účastníkov bojov.

Štátna hymna v podaní hudby Ministerstva vnútra SR a čestné salvy príslušníkov vojenského útvaru z Prešova uzavreli pietnu časť podujatia. Obetiam holokaustu bola vzdaná úcta pri Pamätníku holokaustu položením kvetov a minútou ticha.

Program pokračoval na Radničnom námestí vystúpeniami žiakov základných umeleckých škôl, poetickým pásmom a koncertom Veroniky Rabada. Atraktívnym spštením bol prelet lietadiel z leteckej školy v Ražňanoch. Záver patrilo koncertu Samuela Tomečka a Kataríny Ščevlíkovej s Milujem Slovensko band.

Odkaz do budúcnosti

Víťazi vedomostných súťaží pokračujú v aktivitách aj po oslavách, navštívia vojenské pamätníky a zúčastnia sa zájazdov na pamätne miesta. V druhej polovici roka je plánované uvedenie dokumentárneho filmu, ktorý zmapuje najdôležitejšie momenty oslobodenia mesta a okresu Bardejov – očami pamätníkov i v kontexte dnešných výziev.

Redakcia Bardejovských novostí pripravila tematické vydanie dvojčísła zameraného na tento významný milník v novodobých dejinách ľudského spoločenstva.

René Semanišin, vedúci odboru školstva a kultúry MsÚ Bardejov

Pochod vďaka spojený s výstupom na Muránsky hrad

Dňa 17. mája sme sa zúčastnili spomienkovej slávnosti k 80. výročiu ukončenia 2. sv. vojny v Európe, pri pamätníku na Veľkej lúke, kde počas SNP „Krasová lúka“ plnila funkciu záložného polného letiska.

Takúto spomienku zorganizovali OO SMER – SSD Revúca, ZO SZPB Revúca a mesto Revúca.

Program otvoril básňou Juraj Genčanský. Vence a kytice vďaka potom k pamätníku kládli za MO SR štátny tajomník Igor Melicher, poslanci NR SR Ivan Hazucha a Roman Malatínek a za mesto Revúca primátor Július Buchta.

Spevom program spestril Spevácky súbor seniorov Úsvit a duo

Milana Valašteka a Ľubici Kopeřovej.

Účastníci mali možnosť pozrieť si vojenskú techniku, ukázkový zbraní, boj zblízka, ukážku prvej pomoci... Kto chcel, mal možnosť previezť sa na koči, turistickí nadšenci sa prešli peši na Muránsky hrad a cestou sa kochali výhľadmi z Poludnice.

Ďakujeme všetkým hrdinom, ktorí sa nebáli bojovať za našu slobodu, a preto si ich budeme navždy vážiť. Veď svoje životy obetovali za to, aby sme my dnes žili v mieri. Česť ich pamiatke!

Poďakovanie patrí aj všetkým organizátorom tejto netradičnej spomienky.

Hilda Puterová
tajomníčka ZO SZPB gen. Viesta Revúca

Oslávili sme mier – spolu, dôstojne a so srdcom

V regióne Gemer-Malohont sa na vojnové časy nezabúda. Práve naopak, tohtoročné oslavy 80. výročia konca druhej svetovej vojny v Európe ukázali, že si stále vážime odvahu, obetu a slobodu.

Spolupráca mesta Tisovec a miestnej ZO SZPB priniesla sériu podujatí, ktoré umocnili dôležitosť tohto výročia.

Už 7. mája sa na Námestí Dr. V. Clementisa pred starou radnicou v Tisovci zhromaždili žiaci, študenti, pedagógovia, predstavitelia mesta i široká verejnosť. Po kladení vencov nasledoval krátky program žiakov miestnej ZUŠ. Prítomným sa prihovorili primátor Ján Vengrín a predseda ZO SZPB Peter Mináč. Obaja pripomenuli hodnotu mieru, ktorú nesmieme nikdy považovať za samozrejmosť. Apelovali pri tom najmä na žiakov a študentov, pretože oni sú naša budúcnosť, práve do nich

vkladáme nádej, že nedopustia, aby sa krváva história opakovala.

V ten istý deň popoludní si obyvatelia Rimavskej Píly pripomenuli výročie v kultúrnom dome, kde nechýbali pestré hudobné čísla, báseň ani historický exkurz. Medzi vystupujúcimi boli miestne dôchodkyne, žiaci ZUŠ (prevažne Píľania) Roman Košičiar a Ľubomír Bagačka. Po programe si všetci vychutnali občerstvenie a v skvelej atmosfére pokračovali aj medzigeneračné rozhovory.

Dňa 9. mája sa program presunul do Daxnerovho domu v Tisovci, kde sa prezentovali najmä miestni malí folkloristi zo súboru Čičiček a dychová hudba Hradovanka. Záverečnou bodkou bola Vatra slobody, ktorá sa rozohrela najprv na kopci s názvom Obadovo Očko a o deň neskôr aj na Rimavskej Píle – ako svetlo spomienky, ale aj nádeje do budúcnosti. Radka Murárová

Chceme pokoj a mier, nie nenávisť a vojnu

V takejto požiadavke sa niesli spomienkové stretnutia k 80. výročiu oslobodenia v žilinskej oblastnej organizácii, ktoré sa konali od 24. apríla pri pamätníkoch obetí fašistických represálií na Semeteši a v lesíku Chrastie v Žiline

Poctu osloboditeľom z Červenej armády vzdali na Cintoríne vojakov Sovietskej armády v Žiline a v Skalitom, Rumunskej kráľovskej armáde v Rajci a pri pamätníku vojakov 1. čs. armádneho zboru v ZSSR v Stráňavách na Javorine.

Spomienkové stretnutia sa uskutočnili v mestách a obciach Kysúc od Vysokej nad Kysucou cez Čadcu až po Skalitú, od Rajca a Čičmian po Rajecké Teplice a od Turia, Terchovej, Belej, Tepličky nad Váhom a Budatína až po Stráňavy, kde sme 4. mája pri pamätníku 1. čs. armádneho zboru v ZSSR v deň 80. výročia oslobodenia Slovenska vzdali úctu osloboditeľom.

Poctu a česť im na regionál-

ných spomienkových stretnutiach, organizovaných ŽSK, samosprávou miest a obcí a Oblastným výborom SZPB vzdali veľvyslanec Ukrajiny Myroslav Kastran, veľvyslanec ČR Rudolf Jindrák, predseda NR SR Richard Raši, minister zahraničných vecí SR Juraj Blahar, poslanci NR SR, delegácia ŽSK vedená predsedníčkou Erikou Jurinovou, predseda SZPB Viliam Longauer, delegácia Oblastnej organizácie SZPB v Žiline vedená predsedom Jurajom Drotárom, Veliteľstvo 5. pl. ŠU pod vedením veliteľa plk. gšt. Petra Žochčáka, delegácie Klubu vojakov ZV SR, KVV SR a UVV Žilina, občania miest a obcí pod vedením primátorov a starostov,

učitelia, žiaci a študenti základných a stredných škôl, Kluby slovenských turistov Žilina, delegácie občianskych združení a politických strán.

V meste Rajec bola odhalená pamätná tabuľa Rumunskej kráľovskej armáde.

Pri spomienkových stretnutiach boli za zásluhy v boji pro-

ti fašizmu, medailami M. R. Štefánika ocenení generál Egyd Pepich in memoriam, Jozef Gabčík, genmjr. in memoriam, kpt. v. z. Jozef Jakubík, pplk. v. z. Jozef Plundrík. medailou Za záslužnú prácu pre SZPB boli ocenené obce a mestá, predstavitelia samospráv, funkcionári a zaslúžili členovia základných organizácií.

Položením vencov a kvetov sme si uctili pamiatku obetí fašistických represálií a osloboditeľov – vojakov, ktorí v roku 1945 zvíťazili nad fašizmom, vybojovali mier a oslobodili Slovensko spod nacistického útlaku.

Vojenské počty vzdali vojaci žilinskej posádky.

– JD –, foto organizátori

Potešila nás aj účasť troch poslancov NR SR

Dňa 9. mája 2025 sme v Sobrance kládli vence pri príležitosti 80. výročia víťazstva nad nemeckým fašizmom a ukončenia 2. sv. vojny v Európe.

Naša ZO SZPB s okresným úradom položila vence k pamätníku padlých červenoarmejcov na Námestí slobody a v mestskom parku za účasti troch poslancov NR SR (Boleslava Leša, Igora Šimka a Viliama Záhorčáka) a vojakov 22. mechanizovaného práporu z Michaloviec.

Priebeh bol slávnostný s hudobným sprievodom pochodu padlých revolucionárov, venconosičov a so slávnostnými salvami vojakov OS SR.

Účasť na pietnej akte bola vyše 200 osôb, vrátane žiakov ZŠ.

S príhovormi vystúpili prednosta Marcel Gliganič a predseda ZO SZPB pplk. v. v. Marián Lukáč.

Oslavu sme využili aj na ocenenie žiakov ZŠ Komenského 12 a Komenského 6, ktorí boli so svojimi učiteľkami dejepisu ocenení Pamätným listom k 80. výročiu víťazstva nad nemeckým fašizmom a ukončenia 2. sv. vojny v Európe za ich účinkovanie v súťaži SZPB Medzníky... Pre tieto deti to bol naozaj zážitok.

Odporúčam takéto verejné prejavy ocenenia mládeže aj iným oblastným výborom. Myslím si, že tým vzbudíme u nich správny záujem.

Naši ocenení boli na záver spoločne s poslancami pozvaní aj na padosenie u prednosta OÚ.

Marián Lukáč, predseda ZO SZPB Sobrance

So spomienkou na 47 príbehov spoluobčanov

Osemdesiat rokov mieru, osemdesiat rokov slobody, osemdesiat rokov bez celosvetového konfliktu – to je veľký dar, ktorý nám zanechali hrdinovia, ktorí sa nevzdali aj keď mnohí zaplatili za odvahu svojím životom. Predovšetkým im patrí naša spomienka.

Týmito slovami začal príhovor predseda ZO SZPB v Štrbe Milan Kunaj na slávnosti pri príležitosti 80. výročia víťazstva nad fašizmom a ukončenia 2. sv. vojny v Európe.

Pietny akt kladenia vencov organizovala ZO SZPB v spolupráci s obcou Štrba 7. mája 2025 pri pamätníku Smútiaca mať. Pozvanie naň prijali zástupcovia obce, hostia, naši členovia, žiaci ZŠ, mladá generácia a, samozrejme, spoluobčania.

Predseda ocenil hrdinstvo a odvahu tých, ktorí sa postavili na odpor proti tyranii, pripomenul obrovské ľudské utrpenie, vojnou poznačené životy, zničené či vypálené mestá a dediny.

Hrdo poukázal na to, že obyvatelia Štrby nestáli bokom – zapojili sa do SNP, bojovali na mnohých bojiskách, ale aj priamo v obci podporovali odboj, pomáhali partizánom a riskovali svoje životy. Popísal 47 tragických príbehov spoluobča-

nov, ktorí zahynuli v boji, v koncentračných táboroch alebo svoje životy stratili v dôsledku vojny. Ich mená sú vyryté do pamätnej tabule na pietnom mieste v areáli pamätníka.

V závere vyzval hlavne mládež, aby si uvedomila, že mier nie je samozrejmosť, ale záväzok chrániť ho, chrániť slobodu a ľudskosť. Hlavne v dnešnej dobe šírenia neznášanlivosti a prekrúcania dejín je dôležité zachovať historickú pravdu a učiť sa z minulosti.

Položením vencov k pamätníku starosta obce a zároveň tajomník ZO SZPB Michal Sýkora a predseda ZO SZPB Milan Kunaj vzdali poctu všetkým padlým i preživším hrdinom. Jedna z kytíc bola položená aj na hrob neznámeho vojaka na miestnom cintoríne.

Dôstojnú atmosféru pietneho aktu umocnila čestná stráž vojakov Klubu vojenskej histórie Tiger zo Svitú. V programe vystúpili deti zo ZŠ s pôsobivou piesňou a Ľubomíra Otčenášová prednesom poézie.

Spomienkovú slávnosť ukončili čestné salvy vojakov a spoločná fotografia pri pamätníku.

Anna Gejdošová, podpredsedníčka ZO SZPB v Štrbe

Pieta na najväčšom cintoríne Červenej armády

Za účasti premiéra SR Róberta Fica, veľvyslanca RF v SR Igora Bratčíkova a ďalších hostí sa 6. mája 2025 pri príležitosti 80. výročia ukončenia 2. sv. vojny uskutočnil na Ústrednom cintoríne Červenej armády na Hrádku v Michalovciach pietny akt kladenia vencov.

Po slávnostných príhovoroch boli na tomto podujatí ocenení pamätnými listami viacerí členovia SZPB a osobnosti z nášho regiónu, ktorí podporujú zachovanie mieru a odsudzujú vojnové časy.

Z rúk predsedu OblV SZPB v Michalovciach Miroslava Prega a oblastného tajomníka Jána Mičudu si ocenenie prevzali Juraj Vetrečín, Štefan Poľaško a František Uhaľ, prednosta OU Michal Galan a primátor Miroslav Dufinec. Osobitnú pozornosť si zaslúži udelenie Medaily M. R. Štefánika III. stupňa 85-ročnému Mikulášovi Jacečkovi z Vinného, ktorý si z detstva a z rozprávania najbližších pamätá hrôzy 2. sv. vojny.

Po skončení slávnostného podujatia sa v priestoroch Mestského úradu v Michalovciach uskutočnilo samostatné stretnutie členov oblastnej organizácie SZPB s veľvyslancom I. Bratčíkovom, na ktorom spoločne diskutovali o obetiach 2. sv. vojny a o rekonštruovanom Ústrednom cintoríne Červenej armády v lokalite Hrádok v Michalovciach, kde je pochovaných 17 625 vojakov.

Ide o najväčší cintorín vojakov bývalej Červenej armády na Slovensku.

— MP —

Spomienka Mikuláša Jacečka

Narodil sa 26. 3. 1940 v Habure. Ako 4-ročný prežil prechod cez minové pole. Pamätá sa na to aj vďaka tomu, že mu to pripomínali jeho rodičia, starší brat a spolubojovníci jeho otca.

Po vypuknutí SNP a v súvislosti s Karpatsko-duklianskou operáciou ho otec ako 4-ročného zaviazal do plachty a cez Haburu, Driečnu, Príkru a Závalu ho niesol na chrbte pod ochranou partizánskeho zväzku Čapajev, ktorý sa presúval bližšie k frontu do nového operačného priestoru – Ondavskej vrchoviny, aby sa následne spojil s jednotkami Červenej armády.

Keďže jeseň 1944 bola sychravá a studená, partizáni neskôr zabalili Mikuláša Jacečka do sibírskej kožušiny a preložili ho z otcovho do veľkého vojenského batoha.

Dňa 23. 11. 1944, keď partizánsky zväzok Čapajev prechádzal cez frontovú líniu medzi Haburou a Borovým k Červenej armáde, členovia zväzku, vrátane 4-ročného Mikuláša Jacečku, sa dostali do minového poľa a pod delostreleckú paľbu. V tomto pekle padlo 500 partizánov, vrátane náčelníka štábu npor. Ľudovíta Kukorelliho.

Aj keď sa maloletý Mikuláš Jacečko počas tejto paľby otcovi stratil, ostal nažive, lebo nasledujúci deň po bitke ho podchladeného našli v minovom poli dvaja partizánski rozvedčíci.

Potom sa spolu s ostatnými partizánmi 4-ročný Mikuláš „prebojoval“ až do prvej oslobodenej obce na Slovensku – Kalinova.

Mikuláš Jacečko sa po štúdiách na Vysokej škole želez-

ničnej v Prahe stal inžinierom, venoval sa múzejníctvu a v seniorskom veku fotografovaniu. Jeho tvorbu si vážia nielen na Slovensku, ale aj v Taliansku či Kanade.

Miroslav Prega

Vlastnými očami, vlastným srdcom

Tak videla oslavy Dňa víťazstva nad fašizmom vo svojom regióne členka Redakčnej rady SZPB Mária Švikruhová.

„Lokálne oslavy majú nevýhodu v tom, že starostovia, primátori vzájomne nekomunikujú a každý koná individuálne. Ľudia by išli na oslavy aj do susedných obcí, no bráni im v tom rovnaký čas podujatí. Celkovo však musím povedať, že tohtoročné oslavy Dňa víťazstva nad fašizmom mali fakty i úctu,“ zdôverila sa.

V **Poltári** sa zhromaždilo veľa mladých ľudí, azda aj vyše 150. Zazneli salvy víťazstva, hymny SR i ZSSR, bola aj minúta ticha za padlých hrdinov.

Kytice a vence kládli s verejnosťou štátny tajomník MO SR Igor Melicher, poslanec BBSK Július Balog, predsedníčka OblV SZPB v Lučenci Mária Španhelová, bývalý oblastný predseda SZPB Jozef Cerovský a ďalší.

K prítomným sa prihovorili primátor Peter Sitor, I. Melicher, prednostka OÚ Poltár Iveta Bračoková a predseda miestnej ZO SZPB Ján Iždinský.

Všetci sa zhodli na tom, že žiť v mieri je veľké šťastie a preto to želáme každému. Zdôraznené bolo aj to, že najväčšiu zásluhu na Víťazstve nad nemeckým nacizmom mala Červená armáda.

Čestnú stráž v Poltári držali členovia KVH Vepor.

V **Cinobani** sa oslavy konali pri Pamätníku padlých hrdinov v SNP. Aj tu sa zišlo vyše sto ľudí, taktiež najmä mladí.

Pred oslavou bola usporiadaná výstavka historických zbraní a vojenskej techniky z 2. sv. vojny. Slávnostné salvy vypálili z dela členovia KVH Vepor.

Obaja rečníci, tak starosta Jozef Melicher, ako aj tajomníčka miest-

nej ZO SZPB Mária Švikruhová, konštatovali, že víťazstvo nad nemeckým nacizmom vybojovali vojaci sovietskej Červenej armády. Jej padlým hrdinom zhromaždenie vzdalo úctu aj minútou ticha.

Starosta so zastupiteľstvom vyjadrili svoj vzťah k členom SZPB udelením „Ceny starostu“ pri príležitosti 80. výročia ukončenia 2. sv. vojny v Európe trom z nich. Konkrétne si ju prevzali Mária Švikruhová, Jozef Činčura a Branislav Boroš.

Oslavy v Cinobani boli viacgeneračné, na čom mali zásluhu aj žiaci základnej a materskej školy so svojimi pedagógmi. Nielenže potešili všetkých svojím programom, ale aj tým, že pod vedením riaditeľa Stanislava Čopa upravili a ozdobili pred oslavou všetky miestne pamätníky. V časti Hrnčíarky a Katarínska Huta.

Na ihrisku v Maši bola večer zapálená „Vatra víťazstva“.

Obec Málinec usporiadala oslavy na Stráni pri zrekonštruovanom pamätníku Hrdinu ZSSR pplk. Fjodorova Jermolajeviča Pustovgarova, ktorý na tomto mieste padol 17. 1. 1945.

Tieto oslavy boli naozaj veľkolepé, nakoľko sa konali za prítomnosti štátnych, obecných, politických a spoločenských orgánov a organizácií a aj hostí z Ruska. Prítomný bol vnuk hrdinu Pustovgarova s ro-

dinou, ktorý usporiadateľom dodal fotografiu svojho deda na pamätný kameň a dve pamätne tabule.

Čestnú stráž zabezpečili členovia KVH Krasnogvardejci Košice, zazneli hymny SR a ZSSR.

Nezabudnuteľné stretnutie v Málinec pokračovalo v miestnom kultúrnom dome spôsobom, ktorý dokazuje, že Málinec nikdy nezaprie tento historický fakt v živote svojej obce i našej spoločnosti. Najväčšiu zásluhu na tom toho roku mal starosta Igor Lacko a miestna ZO SZPB v zastúpení Eleny Dibaľovej.

Štvrtou obcou, ktorú som navštívila bola **Točnica**. Tu sa na oslave pri hrobe hrdinu seržanta Fjodora Vasilieviča Šel'kopljajsova, ktorý padol práve v blízkosti cintorína, zišlo vyše 50 ľudí.

Zazneli hymny SR a ZSSR, čestnú stráž držali členovia KVH Vepor. Výnimočnosťou tejto piety bolo, že polozenie kvetov a vencov umocnil prelet lietadiel a vlastenecké piesne speváckeho dua. To so svojím programom pokračovalo aj v kultúrnom dome.

Hlavný príhovor mala starostka Lívia Bračoková, ktorá pripomenula hrôzy vojny a hrdinstvo vojakov Červenej armády. Zhromaždeniu sa prihovoril aj bývalý obyvateľ Točnice Augustín Čisár, ktorý je stále veľkým patriotom svojho rodiska.

Zaznamenala M. Švikruhová

Na snímke v Cinobani starosta J. Melicher (v červenej kravate), členovia miestnych politických a spoločenských organizácií a v rovnošate M. Švikruhová.

Zneli slová uznania a vďaky

Dňa 7. mája 2025 si mesto Rožňava pripomenulo 80. výročie ukončenia 2. svetovej vojny. Zástupcovia mesta, členovia SZPB, zamestnanci verejnej a štátnej správy si na Hviezdoslavovej ulici pri pamätníku osloboditeľov uctili pamiatku tých, ktorí nám priniesli v roku 1945 slobodu.

K prítomným vyše 200 občanom mesta sa prihovoril primátor Michal Domik, ktorý vyzdvihol úlohu spojencov v spoločnom boji proti fašizmu a taktiež poďakoval členom SZPB za spoluorganizovanie tohtoročných osláv.

Predseda Oblastného výboru SZPB v Rožňave Juraj Bernár

chronologicky pripomenul priebeh 2. svetovej vojny a zapojenie sa Čechov a Slovákov do boja za oslobodenie Československa. V jeho príhovore boli spomenuté aj zlomové okamihy druhej svetovej vojny. Tohtoročné oslavy boli obohatené aj spomienkami miestnych obyvateľov na dni oslobodenia.

Členovia ZO SZPB partizána Tótha Rožňava prispeli k oslavám výstavou o oslobodení, usporiadanou v spolupráci s Gemerskou knižnicou Pavla Dobšinského v Rožňave.

Vo večerných hodinách bola pre verejnosť pripravená Vatra slobody spolu s kultúrnym programom.

Milan Malček, foto autor

Odhalenie pamätnej tabule plk. Radačovskému

Pri príležitosti 80. výročia ukončenia 2. sv. vojny v Európe bola 7. mája v obci Lutina odhalená pamätná tabuľa miestnemu rodákovi a hrdinovi 2. sv. vojny plk. Petrovi Radačovskému (1920–2004), ktorý sa osobitne vyznamenal v bojoch na Dukle.

Návrh ZO SZPB schválil OblV SZPB v Prešove.

Akt sa uskutočnil pod riadením starostu Matúša Havrila, predsedníčky ZO SZPB Lutina Boženy Tutokyovej, predsedníčky ZO JDS Milany Čorňákovvej a príbeh o priamych bojoch hrdinu pomohol spísať Miroslav Čorňák. Podpredsedníčka OblV SZPB v Prešove Tatiana Kazimi pri tom oznámila, že Ruská federácia udelila in memoriam vyznamenanie Petrovi Radačovskému.

Pietnu tabuľu posvätila liturgiu vykonal farár Peter Il'ko.

Pietny akt bol ukončený spoločenským posedením v kultúrnom dome.

Syn Peter Radačovský

Mladá generácia sa dozvedá o hrôzach vojny

Významné výročie – 80 rokov od konca 2. sv. vojny a oslobodenia našej vlasti od nemeckej fašistickej tyranie sme si pripomenuli v ZŠ s MŠ Juraja Sláviky Neresnického v Dobrej Nive aj besedou s jedným z posledných priamych účastníkov národnoslobodzovacieho zápasu našich predkov Vladimírom Strmeňom.

Jeho pútavé rozprávanie o útrapách vojny, o bojoch partizánov v tyľe nepriateľa a najmä osobné zážitky z príbehov, v ktorých smrť hrozila v každej chvíli, zaujalo pozorné publikum.

Žiaci 8. a 9. ročníka pozorne sledovali 96-ročného priameho účastníka SNP, ktorému myseľ ešte veľmi dobre slúži. Jeho spomienky sú pre všetkých významným svedectvom o tej

dobe a aj o význame SNP pre náš ďalší povojnový vývoj.

Besedy sa zúčastnili aj viacerí členovia miestnej organizácie SZPB, pre ktorých bolo tiež veľkým zážitkom podať si ruku a pozdraviť sa s pánom Strmeňom. Ten do školy neprišiel sám, ale s Jozefom Makom. Spolu ešte zaspievali a zahrali niekoľko piesní.

Vladimír Strmeň je známy

svojou hrou na harmonike a aj v tomto veku ešte zvláda tento 10 kg vážiaci hudobný nástroj. K spevu Jozefa Maka sa pridali aj žiaci, a najmä piesne Slovensko moje..., či Na Kráľovej holi si všetci spoločne zanötli.

Toto stretnutie bolo pre všetkých zúčastnených veľkým a obohacujúcim zážitkom. Pre-

dovšetkým mladá generácia sa mala možnosť dozvedieť aj o tom, čo sa nezmestilo do učebníc. O tom aká je vojna zlá, aké útrapy prináša. A to nielen samotným bojujúcim, ale aj civilnému obyvateľstvu.

Na záver vystúpenia našich hostí sa slova ujala riaditeľka školy Kvetoslava Babiaková,

ktorá sa hostom poďakovala a odovzdala im spomienkové darčeky. Besedy sa zúčastnil aj starosta Milan Jakubík, ktorý sa tiež poďakoval V. Strmeňovi, že opäť, po desiatich rokoch, zavítal do Dobrej Nivy.

Potom už nasledovalo fotenie, zápisy do Pamätných kníh a autogramiáda. **Ján Slosiarik**

Nezabúdame!

Dňa 18. mája 2025 sa v katastri obce Veľká Lodina – Kysak Brezie, okres Košice okolie, konala pietna spomienka na tragickú udalosť zo 4. 5. 1948 – zastrelenie dvoch príslušníkov ZNB, strážmajstrov – Emanuela Poláka a Jozefa Proška banderovcami, ktorí sa z územia terajšej Ukrajiny prebýjali cez územie bývalej ČSR na Západ.

Pietnej spomienky sa zúčastnili členovia Klubu českého pohraničia – východné Slovensko (bývalí členovia pohraničnej stráže), členovia a sympatizanti Partizánskeho zväzku „Čapa-jev“ Gelnica a členovia SZPB

z oblastných výborov Košice, Prešov a ZO SZPB Stropkov.

Pietna spomienka začala zaspievaním československej hymny, položením vencov, kytic kvetov a zapálením sviečok.

Predseda Klubu českého po-

hraničia – východné Slovensko Andrej Kaščák v príhovore vyzdvihol podiel vtedajšieho ZNB (jadro tvorili bývalí partizáni) v boji proti banderovcom na Slovensku po skončení 2. svetovej vojny.

Prítomní potomkovia bojovníkov proti banderovcom na východnom Slovensku priblížili osudy svojich otcov.

Klub českého pohraničia – východné Slovensko odovzdal predsedovi ZO SZPB Stropkov

Jánovi Uhríkovi „Rád priateľstvi“.

Pietna spomienka, mapovanie udalostí z obdobia 2. svetovej vojny, odhaľovanie hrobov, pamätných tabúl hrdinom, je výrečným signálom, že na hrôzy vojny nezabúdame. **J. Krajčovič, foto: J. Dorko**

Pamätajme na osloboditeľskú Červenú armádu!

Mnohým takzvaným spojencom na západe je nepohodlná prítomnosť ruských diplomatov na pietnych ceremoniach v Normandii. Vylodila sa tam americká, britská, kanadská armáda, čo stálo mnoho mladých životov.

Vieme, že rovnako bolestne oplakávala matka svoje dieťa narodené v New Jersey, ako matka ruského vojaka z Leningradu. A predsa západné mocnosti tak radi zabúdať na čísla padlých vojakov každej armády a národnosti, ale hlavne tej ruskej.

Naši členovia majú vo veciach jasno. Vedia presne pomenovať národnosť okupantov, národnosť mužov zastúpených v oslobodzovacích armádach, ktoré oslobodili územie vtedajšej ČSR. Pre to spoločne položili 7. mája 2025 vence k pomníku Červenej armády v Solivare a zapálili svetielko v kahanci na večnú pamiatku všetkých civilných obetí bombardovania mesta i vojakov zákopov na bojiskách.

Prečo prinášame k týmto príležitostiam práve červenú bojovú vlajku? Pre to, aby sa nezabudlo akej farby a znakov bola vlajka víťazov! Vlajka Sovietov viala 8. a 9. mája na budove porazeného nemeckého Reichstagu.

Pietny akt v Solivare vždy prebieha v réžii našich členov. Následne sa presúvame do centra mesta k Pomníku Červenej armády, kde akt prebieha pod taktovkou organizátorov.

Zástupcovia mesta Prešov, ktorí sa v ostatných rokoch podujmú prehovoríť, majú pre zúčastnených reč nemastnú, neslanú. Stále nevedia pomenovať objektívne dejinné fakty! Kto vojnu začal? Kto staval koncentrák Osvienčim? Nepripomenúť, že to bola Červená armáda, ktorá vypla kremačné

pece. Nepovedia nič ani o konečnom riešení židovskej otázky, o likvidácii Slovanov a cigánov. O mnohom je úplné informačné embargo!

Tak to bolo aj 7. mája 2025, keď hlavný rečník ani len slovom nespomenul zásluhy Červenej armády. Hovoril o nejakom násilí, o nejakej neidentifikovanej pseudo armáde.

Nezabudol však na „povinnú jazdu“, na špeciálnu operáciu RF. Zúčastnená školská mládež z toho musela mať poriadny guláš. Až som si chvíľu myslela, že bojovať proti zlu značí bojovať proti mimozemšťanom.

Bolo to také trápne, až mi ho bolo ľúto, keď rečnil a pred očami mu viala obrovská červená zástava. A on, chudák, sa o tom nesmel nijako zmieniť.

Diera v tomto informačnom poli je už naozaj veľká a tak ju prikrývam aspoň touto záplatou.

Eva Hrabková, podpredsedníčka ZO SZPB Solivar

Spomienka na oslobodenie Mathausenu

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov, Oblastný výbor SZPB Bratislava, zorganizoval dňa 11. 5. 2025 spomienkové podujatie pri príležitosti 80. výročia oslobodenia koncentračného nacistického tábora v rakúskom Mathausene, na ktorom sa zúčastnilo 41 členov, rodinných príslušníkov a sympatizantov zo základných organizácií SZPB Bratislava a Pezinok.

Po príchode do Mathausenu sme sa zúčastnili kladenia vencov pri spoločnom pomníku slovenských a českých obetí väznených v koncentračnom tábore. Na pietnom akte predniesli príhovory český veľvyslanec v Rakúsku Jiří Šitler a predseda Trnavského samosprávneho kraja Jozef Viskupič.

Následne sa konali ústredné oslavy pri pomníku na Apellplatzi, kde postupne prechádzal sprievod všetkých účastníkov, ktorý bol spojený s kladením vencov. Význam spomienkovej slávnosti umocnila účasť rakúskeho prezidenta Alexandra Van der Bellena a španielskeho kráľa Filipa VI. s manželkou.

Ako spomenul v príhovore prezident Van der Bellen, likvidácia vyše 90 tisíc ľudí v tomto koncentračnom

tábore je mementom pre všetky ďalšie generácie. Vyzval všetky zúčastnené krajiny, aby sa zomkli a nikdy viac nedovolili zopakovať hrôzy druhej svetovej vojny.

Pre nás starších bolo veľmi povzbudivé sledovať účasť mladých antifasistov a ľavicovo orientovaných mladých dievčat a chlapcov z vyše 40 krajín Európy, Ázie a Ameriky. Mimoriadne ma potešilo správanie všetkých účastníkov spomienkového podujatia, ktoré bolo veľmi dôstojné, kultivované, bez prejavov, nenávisť a neznášanlivosti, ktorého sme často svedkami nielen na Slovensku.

Po sprievode si mohol každý účastník individuálne prezrieť externé a interné priestory pamätných miest a múzea, ktorého súčasťou je fotodokumentácia nefudského zaobchádzania s väzňami v koncentračnom tábore.

Na spiatocnej ceste sme sa zastavili aj v malej pobočke koncentračného tábora pri Melku, kde sme položili veniec pri pomníku slovenských politických väzňov.

Vysoká účasť, najmä mladých ľudí, na podujatí nám dáva nádej a presvedčenie do budúcnosti, že na hrôzy koncentračných táborov sa nikdy nezabudne a budeme si ich každoročne s pietou pripomínať.

Jozef Bachratý, člen ZO SZPB J. Bulička

Spomienka na lamačského rodáka padlého v SNP

Anton Guskovič sa podľa dobového záznamu dochovaného v lamačskej matrike narodil 9. 5. 1914 vo vtedajšej samostatnej obci Lamač. Už jeho priezvisko s koncovkou – ič napovedá, že jeho rodina s veľkou pravdepodobnosťou patrila k chorvátskym starousadlíkom, ktorí pod tureckým tlakom v 16. storočí začali migrovať vo viacerých vlnách do severnejších oblastí a v podstate založili dnešný Lamač.

Rodina Guskovičovcov bola maloroľníckeho pôvodu. Anton ako dieťa žil s otcom Ignácom a nevlastnou matkou Júliou. Ako dospievajúci býval a pracoval ako námezdný robotník u bohatších gazdov. Neskôr ako telegrafný robotník. V rokoch 1936–1938 absolvoval základnú vojenskú službu.

V roku 1939 sa oženil s Rozáliou Kompaníkovou, pochádzajúcou tiež z Lamača. Spolu žili v rodnej obci, pričom o rok na to sa im narodila dcéra Oľga.

Anton Guskovič bol viackrát zmobilizovaný v súvislosti s viacerými situáciami. V čase mníchovskej krízy 1938 bol dislokovaný v jednotke, ktorá operovala na Slovensko-maďarskej hranici. Neskôr Slovenská republika začala povolá-

vať záložníkov do aktívnej činnosti služby do rodiacej sa armády kvôli rozpútaniu 2. svetovej vojny a účasti slovenskej armády na ťažení proti Poľsku a neskôr i proti ZSSR.

Anton Guskovič bol zo služby prepustený v polovici júla 1941. O tri roky neskôr, v júli 1944 bol povolaný do činnosti služby do Bratislavy a v auguste 1944 ho priradili k Jazdeckému priezvednému oddielu (miesto určenia Brezno nad Hronom).

Po vypuknutí SNP sa mesto stalo centrom povstaleckého Horehronia. Keďže velenie 1. čs. armády na Slovensku neustále presúvalo jednotky po celom obvode povstaleckej obrany, takýto presun sa 25. septembra 1944 dotkol aj Antona Gus-

koviča. Jeho jednotka šla posilniť obranu prístupovej cesty z Handlovej – do dnešného Žiaru nad Hronom, teda Anton tu vstúpil do priameho boja.

Po dobytí Nemcami Žiaru nad Hronom mali ich jednotky snahu rýchlo pokračovať v útoku ďalej v údolí Hrona na východ. Chceli si vytvoriť nástupný priestor na útok na samotný Zvolen. Delostrelecké a mínometné povstalecké batérie, zasadené v oblasti vyvýšeného terénu Šibeničného vršku a Viesky (časť dnešnej obce Ladomerská Vieska), ostreľovali priestor medzi pásmom obrany a neďalekým Žiarom nad Hronom, ktorý už bol od 2. októbra v rukách Nemcov. Tí začali 4. októbra útok a práve v týchto bojoch, žiaľ, zahynul aj lamačský rodák slobodník Anton Guskovič. Tento dátum je uvedený aj v jeho úmrtnom liste. Že 4. 10. 1944 padol v partizánskych bojoch pri Vieske.

Preživší Guskovičovi spolu bojovníci museli pod tlakom Nemcov ustúpiť až k obci Jalná, kde sa, len 11 km od Zvolena, povstalecká obrana zastabilizovala.

Čo sa týka bližších informácií o osude a presných okolnostiach smrti A. Guskoviča, môžeme sa oprieť len o výpovede niekdajších spolu bojovníkov, ktoré mali tesne po skončení vojny pretlmočiť jeho otcovi a nevlastnej matke: „Pri jednom z útokov Nemcov na lí-

Fotografia Anton Guskoviča, ktorá je umiestnená na pomníku padlých v I. a II. svetovej vojne v Lamači.

nie povstaleckej armády zostali Anton a jeho lamačský kamarát, ako poslední dvaja zadržávajúci povstaleckí vojaci v delostreleckom postavení, a zadržávajúcou paľbou dela umožňovali ústup slovenských vojakov z uzatvárajúceho sa nemeckého obkľúčenia. Vtedy ich dvoch videli naposledy živých. Po obkľúčení už nemali kam ustúpiť. Nemci ich zasypávali mímometnou paľbou dovtedy, pokiaľ sa ozývala strelba z ich dela.“ (Spomienky nevlastnej matky uchoval obyvateľ Dúbravky V. Granec).

Po vojne, v júli 1945, prišla jeho manželka, už vdove Rozálii, správa o úmrtí manžela, ktorú vystavila slovenská odbočka Červeného kríža. V liste je zmienka, že Anton Gus-

kovič je pochovaný vo Vieske pri Sv. Kríži nad Hronom. Podľa rodinných informácií obálka, okrem listu, obsahovala i prestrelenú vojenskú knižku. Tu končia faktograficky overiteľné údaje.

Posledné informácie, ktoré by mohli osud Antona Guskoviča viac objasniť pochádzajú z 1970-tych rokov. Dúbravský obyvateľ Vít Granec, ktorý v tom čase od Guskovičovej už zostarutej nevlastnej mamy počul príbeh o jej lamačskom nevlastnom synovi, v rámci služobnej cesty navštívil cintorín v Ladomerskej Vieske a dal sa do rozhovoru s miestnym obyvateľom.

Ten po vypočutí príbehu o Antonovi odkázal na spomienky svojho otca, ktorý vraj počas povstaleckých bojov našiel nad obcou pri zničenom dele v rozstrieľanom delostreleckom postavení dvoch mŕtvych vojakov, ktorých priviezol do obce na furmanskom voze. Tam rozzúrený veliteľ rot SS, kvôli veľkým stratám svojich vojakov najprv miestnym zakázal dvoch našich vojakov pochovať. Malo sa tak udiť až o niekoľko dní neskôr.

Jeden z dvojice mŕtvych mohol byť Anton Guskovič, čo však faktograficky už nemožno ničím podložiť. Každopádne jeho osud, aj na základe známych faktov, je jedným z mnohých hrdinských príbehov stoviek padlých vojakov v SNP, ktorí obetovali svoj život v boji proti nemeckej okupácii a nacizmu. **Samuel Foltýn, pravnuk A. Guskoviča**

Fotografia, na ktorej je Anton Guskovič (prvý sprava).

Zdroj: osobný archiv autora

Ako zomrel hrdina Karol Adler?

S mestom Dobšiná je späté meno partizánskeho veliteľa Karola Adlera, veliteľa oddielu Sándor Petőfi, ktorý padol do nemeckého zajatia 10. decembra 1944 a ktorý bol na tunajšom námestí 20. decembra 1944 obesený.

Karol Adler, civilným povoláním zubný technik, to s ľuďmi vedel. Nevedno kedy vznikla jeho prezývka „Otec“, no po krátkom čase prešla i na partizánsky oddiel. Ten nazývali aj „Karol“.

Koncom septembra 1944 sa jeho oddiel doplnil o sedem členov z oddielu Slava a začlenil sa do partizánskej brigády Za slobodu Slovanov. Početne sa rozrástol na 150 osôb.

Keď sa partizánsky štáb v Čiernej Lehote rozhodol presunúť partizánske základne do hôr, Adlerov oddiel sa presunul do blízkosti Jelšavy (tú

dokonca dva týždne bránil proti nemeckej presile), Rejdovej a Vyšnej Slanej. Jedna z rôť Adlerovho oddielu bola úplne rozbitá a veliteľ ju pravdepodobne rozpusťil s pokynom prebiť sa na vlastnú päsť z obkľúčenia.

Karol Adler s piatimi spolu bojovníkmi kryl ustupujúcich partizánov. Táto skupinka sa potom ukryla vo Vyšnej Slanej v pivnici istého pána (?). Píku, ktorého poznali ako dodávateľa potravín.

Aj po vyše 80 rokoch je ťažké opisovať to, čo nasledovalo. Keď Adlera chytili, neľudsky ho mučili. Kto vie, možno sa mohol aj zachrániť, ak by bol zrádca svojich partizánskych druhov.

No Karol Adler sa zachoval ako chlap a nezradil! Preto ho po troch dňoch mučenia 20. decembra 1944 obesili na dobšinskom námestí s ďalšími dvomi spolu bojovníkmi.

Na námestie násilne nahnali ľudia sa museli pozeráť na toto strašné divadlo. Už mŕtvych partizánov, navyše, zakázali hneď pochovať. Museli tam visieť až do Štedrého večera.

Krátko po oslobodení Košíc, Levoče, Rožňavy a Dobšinej navštívila manželku a syna Karola Adlera pani Piková a priniesla vdove batôžtek s niektorými osobnými vecami jej manžela: partizánsku legitimáciu, list J. Hricovi a dve, či tri fotografie.

Pavol Burger, spracované podľa Ročenky odbojárov 1996

Dom vo Vyšnej Slanej, v ktorom sa pred fašistami ukrýval partizánsky veliteľ Karol Adler.

„Takú odmenu dostane každý partizán!“

Propagačnú, spravodajskú a diverznú činnosť na území dočasne okupovanom horthyovským Maďarskom vykonávala počas SNP najmä partizánska brigáda V.M. Kozlova.

Jej súčasťou bol aj partizánsky oddiel Sándor Petőfi, ktorého členmi boli mnohí antifašisti z okupovaného juhu Gemera.

Jedným z nich bol Jozef Tóth z Brzotína v rožňavskom okrese. Tento rodák z Nadabuly (dnes mestská časť Rožňavy) bojoval proti fašizmu do konca svojho života.

Vyrastal medzi tunajšou socialisticky zmýšľajúcou mládežou, na vlastnej koži si okúsil fašistický režim, čo spôsobilo, že sa v ňom natrvalo zahniezdil odpor a nenávisť voči nemu.

V septembri 1944 matku a manželku so synom tajne opustil a odišiel ku Kozlovovým partizánom, ktorí v tom čase operovali v okolí Slavošoviec a Roštára.

Jozef Tóth bol odvážny a smelý bojovník. Podieľal sa na vy-

hodení mostov pri Vidovej a pri Vlachove. Zúčastnil sa úspešných bojov medzi Henckovcami a Nižnou Slanou, kde partizáni sťažovali postup Nemcov k Dobšinej a pri Ochťinej vyhnali z obrneného voza iných, ktorí sa chceli dostať do Čiernej Lehoty.

V boji o túto obec bol Jozef Tóth 4. decembra 1944 počas ústupu do hôr Kohúta Nemcami zajatý a vypočúvaný. Keďže nič neprezradil, previezli ho na gestapo do Rožňavy. Ale aj tu bol neoblomný a spolu bojovníkov nevydal.

Na smrť dobitého ho ráno 14. decembra 1944 previezli na popravisko. To bolo v rohu rožňavského námestia (pri vtedajšom kláštore, dnes okresnej knižnici). Na jednom z mohutných gaštanov ho nemeckí nacisti obesili a obesenie potvrdili v mestskej matrike.

Na krk mu priviazali drevenú tabuľku s nápisom „Jozef Tóth, vodca partizánov, ktorý odvieď mnohých baníkov z Rožňavy. Takú odmenu dostane každý partizán.“

Pavol Burger

Ako na začiatok vojny nazerajú Číňania?

Ruský politológ **Vladimír Kornilov** sa zdôveruje, že prvýkrát mu dátum začiatku 2. sv. vojny spochybnili Číňania.

„Keď som uviedol 1. september 1939 ako dátum začiatku druhej svetovej vojny, veľmi sa urazili. Vysvetľovali mi, že ide o „západocentrický“ pohľad na dejiny. V skutočnosti, vraj, svetová vojna na Ďalekom východe zúrila už najmenej dva roky. Mali na mysli japonskú intervenciu v Číne, ktorá sa začala v roku 1937. A hovorili, že v čase, keď v Európe vypukla druhá svetová vojna, sa už ľudské obete japonskej agresie proti Číne počítali na milióny. Keď som sa ponoril do chronológie druhej svetovej vojny, nečakane som našiel aj autorov, ktorí jej začiatok datovali do roku 1935, keď Taliansko vtrhlo do Afriky (do Etiópie).

Ale aj keď sa obmedzíme na

Európu, aj tu existujú pochybnosti, že vojna sa začala 1. septembra 1939. Veď v tom čase už z mapy Európy zmizli tri štáty: Rakúsko, Československo a Albánsko. Niektorí autori to nazývajú „tichou“ vojnou alebo „predhrou“ k 2. sv. vojne, ktorá sa začala 1. septembra.

Koniec koncov, nepadli takmer žiadne výstrely ani sa nebojovalo. **Môžeme však povedať, že od 1. septembra 1939 sa v Európe skutočne začala „horúca“ vojna?**

To, čo sa v Európe dialo mnoho mesiacov po tomto dátume, niektorí historici právom nazývajú „čudnou vojnou“. Hoci Londýn vyhlásil vojnu Berlínu, k žiadnym skutočným bojovým

operáciám nedošlo, nezačali ich ani Londýn, ani Paríž, ani ostatné krajiny antihitlerovskej aliancie. Išlo o imitáciu vojny. Počas nej sa Nemecku bez väčších ťažkostí podarilo obsadiť Nórsko a Dánsko. A tak to pokračovalo až do 10. mája 1940.

Od tohto momentu sa začala nová fáza vojny, ktorú obrazne možno nazvať ešte nie „horúcou“, ale už „teplou“. Hitler začal rozsiahle útočné operácie na území neutrálneho Belgicka, Holandska a Luxemburska. Potom cez územie Belgicka, obchádzajúc Maginotovu líniu zo severu, vtrhli nemecké vojská hlboko do Francúzska. O mesiac neskôr boli anglo-francúzske vojská zatlačené do oblasti Dunkerque a potom utiekli cez úžinu do Británie.

Od tohto momentu aj Británia pocítila vojnu, pretože Nemci začali podnikat' nálety na ostrovy hmlistého Albionu z Francúzska, ako aj z Belgicka a Holandska. Pre Londýn sa vojna de facto začala od mája a júna 1940. Bola to však len časť druhej svetovej vojny, ktorá už nebola označená za „čudnú“. Napriek tomu bola stále dosť pomalá.

Druhá svetová vojna sa pre Treťiu ríšu stala skutočne „horúcou“ od 22. júna 1941, keď nacistické vojská zradne vtrhli na územie Sovietskeho zväzu a narazili na skutočný odpor sovietskych ozbrojených síl. Od tohto momentu sa vojna stala pre Treťiu ríšu a jej spojencov z Osi „horúcou“. Pre Anglicko však stále zostávala len „teplou“.

V decembri 1941, po útoku

na Pearl Harbor, vstúpili do vojny Spojené štáty, ktoré sa stali kľúčovým členom protifašistického bloku. Lenže pre Anglicko a Spojené štáty bola vojna aj tak stále len „teplou“. Dôvodom toho bolo, že Anglosasi sa stále vyhýbali priamej vojenskej konfrontácii s Treťou ríšou v Európe. A tak proti Tretej ríši a ďalším krajinám Osi v Európe skutočne bojoval len ZSSR. Čo trvalo až do 6. júna 1944, keď Spojenci otvorili druhý front a vylodili sa na atlantickom pobreží Francúzska.

To znamená, že Londýn začal druhú svetovú vojnu 3. septembra 1939, no v skutočnosti začal bojovať až o 4 roky a 9 mesiacov. Tzn. len 11 mesiacov pred kapituláciou Tretej ríše.

Podľa AM z apríla 2025

Kto porazil Hitlera?

Západ s konečnou platnosťou prepísal výsledky druhej svetovej vojny

Myty o druhej svetovej vojne: Prečo USA a Británia údajne zachránili svet pred nacizmom? Pri príležitosti 80. výročia veľkého víťazstva odhalil prieskum YouGov obrovské mylné predstavy obyvateľov Európy a Spojených štátov o priebehu a výsledkoch druhej svetovej vojny.

Tieto skreslenia, ovplyvnené západnými médiami, kinematografiou a európsko-americkým vzdelávaním, zľahčujú úlohu ZSSR, ktorý dosiahol víťazstvo za cenu tragických strát, a zveličujú príspevok USA a Veľkej Británie.

Podľa prieskumu:

- 40 – 52 % respondentov v piatich krajinách sa domnieva, že Spojené štáty zohrali hlavnú úlohu vo víťazstve nad nacistickým Nemeckom a len 17–28 % uznáva zásluhy ZSSR.

- Vo Veľkej Británii je 41 % presvedčených, že to bola Británia, ktorá zachránila krajinu a svet pred hitlerizmom a nacizmom.

Názory a vedomosti Európanov a Američanov sú v ostrom kontraste s historickými údajmi: ZSSR stratil vyše 27 miliónov ľudí a dosiahol kľúčové víťazstvá. Aj keď väčšina Američanov a Európanov odpovedala, že „históriu druhej svetovej vojny poznajú veľmi dobre alebo dobre, prakticky si nie sú vedomí veľkých činov a víťazstiev ZSSR:

1. Bitka o Moskvu;
2. Bitka o Stalingrad;
3. Bitka pri Kursku;
4. Prelomenie blokády Leningradu,
5. Bitka pri Dnepri;
6. Operácia Bagration, oslobodenie Bieloruska a západnej Ukrajiny, ako aj úspešné zničenie Skupiny armád Stred;
7. Oslobodenie európskych krajín a najmä ich hlavných miest (Varšava, Belehrad, Viedeň a Praha) od okupácie.

Hollywoodske filmy ako Zachráňte vojaka Ryana, Bratstvo v bande alebo Dunkerque však ukazujú iba činy a hrdinstvá západných spojencov a východný front prakticky ignorujú. Tieto deformácie ovplyvňujú moderné názory. Prieskum ukázal, že 41–55 % obyvateľov USA a Európy verí, že tretia svetová vojna je v nasledujúcom desaťročí pravdepodobná, pričom za hlavného nepriateľa považujú Rusko. Väčšina si je istá, že takáto vojna bude jadrová. Len 15–41 % Európanov a 71 % Američanov verí v schopnosť svojich armád ich ochrániť.

- V prípade tretej svetovej vojny „Západ verzus Východ“ je 53 % obyvateľov USA presvedčených o víťazstve nad Ruskom a 48 % verí, že Amerika a EÚ porazia aj spojenectvo Ruska a Číny.

- Briti (44 %) tiež tvrdia, že Rusko porazia spolu so Spojenými štátmi alebo samostatne, 38 % je presvedčených o víťazstve nad Čínou, tretina populácie je presvedčená, že západná civilizácia porazí Čínu aj Rusko a všetkých ich spojencov. Iba 12 % Američanov a 21 % Britov zvažuje možnosť prehry.

Takéto závery potvrdzujú výskumy. Napríklad prieskum denníka Washington Post ukázal, že väčšina Američanov považuje ZSSR len za „pomocníka“ americkej armády. Za Joe Bidena a teraz aj za Donalda Trumpa Amerika oficiálne vyhlasuje, že druhá svetová vojna sa skončila víťazstvom USA. Údaje to boli oni a ich spojenci, ktorí zachránili svet a Rusko pred Hitlerom.

Vladimír Mikunda

Čítame v internete

Aj toto je ruská propaganda?

Zabil Stalin v Japonsku okolo 300 tisíc ľudí atómovými bombami? – Nie, boli to USA!

Zabil Stalin 4,5 až 6 miliónov Židov? – Nie, bolo to Nemecko!

Zabil Stalin v Kongu šesť miliónov ľudí? – Nie, bolo to Belgicko!

Zabil Stalin stovky tisíc až milióny hladujúcich ľudí v Indii a zotročil národy v Ázii a Afrike? – Nie, bolo to Anglicko!

Zabil Stalin v Alžírsku tisíce ľudí? – Nie, bola to Francúzsko!

Zabil Stalin 3 milióny ľudí vo Vietname a státisíce ľudí v Kambodži? – Nie, boli to USA!

To Stalin zabil v kórejskej vojne šesť miliónov Kórejcov, na juhu i na severe, a jeden milión Číňanov? – Nie, boli to USA!

Zabil Stalin v Iraku statisíce ľudí? – Nie, boli to USA!

Zabil Stalin v Afganistane vyše 240 000 ľudí? – Nie, boli to USA!

Bol to Stalin, kto zničil Juhosláviu, Líbyu a Sýriu? – Nie, boli to USA a Európa (NATO)!

Podporoval Stalin vojenské prevraty a diktatúry v celej Latinskej Amerike? – Nie, boli to USA!

Uskutočnil Stalin genocídu domorodých obyvateľov, anektoval polovicu Mexika, Portoriko, Havaj a ďalšie územia? – Nie, boli to USA!

Zabil Stalin najmenej 50 000 Palestincov len v Pásme Gazy v súčasnom konflikte na Blízkom východe? – Nie, bol to Izrael!

Okupoval Stalin Palestínu a územie Sýrie, Libanonu, Jordánska a Egyp-

ta, zabil v týchto krajinách tisíce ľudí, vrátane s výzbrojou zakázanou medzinárodným právom? – Nie, bol to Izrael!

Zotročoval, mučil a zabíjal Stalin milióny afrických černocho? – Nie, bola to záhrada civilizovanej Európy a Spojených štátov!

Podporoval Stalin rasistické režimy v Južnej Afrike a v Zimbabwe? – Nie, boli to Spojené štáty a Izrael!

Aké teda boli Stalinove zločiny?

Počas pár rokov zmenil Rusko z polo-feudálnej roľníckej krajiny na priemyslovú a roľnícku mocnosť, rozvinul vedu a technológie v sovietskej krajine, odstránil negramotnosť, porazil Hitlera, vyhnal nacistov z polovice Európy, vyvesil červenú zástavu v Berlíne a vyrobil jadrovú zbraň pre ZSSR.

Vytvoril silný socialistický blok v jednej tretine sveta, vrátane Sovietskeho zväzu, Číny, východnej Európy a Kórei.

Aj týmto vzdeláva internet

• **Banská Bystrica – Radvaň:** Ľubica Halabuková 83 rokov.
• **Bardejov 1:** Ján Rusin 86 rokov.
• **Bardejov 2:** Pavol Ondoš 80 a Alena Gibel'ová 45 rokov.
• **Bardejov 4:** Pavol Pilip 40 rokov.
• **Bernolákovo:** Tibor Ďurkovič 82, Darina Valentová 70 a Marta Kováčová 80 rokov.
• **Bratislava 1:** RSDr. Miloslav Rosenberg 81 a RSDr. Bohumil Krajačič 91 rokov.
• **Bratislava – Karlova Ves:** Petr Švanda 75 rokov.
• **Cigelfka:** Ľudovít Kravec 60 rokov.
• **Čaňa:** Pavol Slota 75, Alžbeta Kišová 84 a Jaroslav Bernštejn 81 rokov.
• **Galanta:** Margita Blichová 95 a Irena Čambalová 75 rokov.
• **Harmanec:** Milan Rečkovič 89 rokov.
• **Hostie:** Emília Šoókyová 70 a Emil Vida 82 rokov.
• **Hrachovo:** Ján Sihelský 81 a Pavel Gonda 80 rokov.
• **Humenné:** Ing. Ľudovít Diozsegi a Ing. Ľubomír Štiblarik 70 rokov.
• **Chmeľová:** Peter Ded' 75 rokov.
• **Kalinovo:** Anna Tyrálová 60 rokov.
• **Kežmarok:** Jozef Glevaňák 60 rokov.
• **Košice:** Branislav Kollath 50, Božena Flochová 89 a Ružena Farkašová 80 rokov.
• **Košické Olšany:** Ján Stanislav 50 rokov.
• **Kríže:** Peter Mizík 60 a Jitka Rohal'ová 70 rokov.
• **Krivé:** Michal Labaš 81 rokov.
• **Lehota pod Vtáčnikom:** Jozef Balaška 81 rokov.
• **Lenartov:** Anna Hrabčáková 60 rokov.

• **Lipany:** Irena Gernátová 80 rokov.
• **Lipovec:** Rudolf Lamoš 80 a Oľga Lysičanová 75 rokov.
• **Ľubietová:** Zora Garajová 75, Zuzana Majerová 45, Alžbeta Villantová 80 a Jaroslava Polonyová 35 rokov.
• **Lovinobaňa:** Peter Suja 60 a Emília Bystrianska 70 rokov.
• **Lučenec:** Darina Lokeová 70 rokov.
• **Málinec:** Alexandra Findrová 60 rokov.
• **Martin – ZO SZPB plk. Pelcrovej:** Júlia Černajová 85 rokov.
• **Medzev:** Magdaléna Barnová 65 rokov.
• **Medzibrod:** Marta Ottová 82, Valéria Dunajská 92 rokov.
• **Medzilaborce:** Vladimír Lapihuska 82 rokov.
• **Michalovce:** Ján Mičuda a Natália Slaninková 60, Marta Ivanová 70 a Eva Muchová 65 rokov.
• **Miezgovce:** Viera Ondrušková 50 rokov.
• **Myjava:** Jún 2025: Mgr. Oľga Častvenová 82, Alžbeta Bortelová 93, Rudolf Náhlík 83 a Jana Černáková 60 rokov.
• **Nacina Ves:** Ján Levčík 80 rokov.
• **Nížné Ružbachy:** Ján Matava 55 rokov.
• **Ostrý Grúň:** Peter Matejov 70 rokov.
• **Poltár:** Alena Gregorová 70 rokov.
• **Pohorelá:** Marek Buvala 35, Vladimír Fačko 75, Ján Hudák 83, Katarína Kupcová 83, Dušan Terek 75, Ing. Jana Tkáčiková 50 a Mária Vojtková 80 rokov.
• **Prešov – ZO SZPB pri ZV SR klub:** Oskar Šalko a Pavol Timko 91 a Jana Nakatová 60 rokov.
• **Prievidza:** Mária Kurinská 55 rokov.

• **Revúca – ZO SZPB gen. Viesťa:** MUDr. Viliam Suchý 90, Mgr. Alena Korožová 65, ing. Jurij Korol' 65 a Miroslav Turis 65, Bc. Zlatica Rovná 60, Mgr. Ingrid Gerecová 60, Bc. Ľubomír Kochan 50 a Matúš Kriak 20 rokov.
• **Rožňava:** Alena Kováčová a MUDr. Vladimír Drábik 70 rokov.
• **Selce:** Libusa Catlosova 80 a Igor Hrehus 75 rokov.
• **Sečovce:** Dušan Šintaj 75 rokov.
• **Skároš:** Viera Brejková 65 rokov.
• **Stará Ľubovňa:** Emília Barliková 60 a Irena Budajová 65 rokov.
• **Stebník:** Ján Bačár 81 a Zuzana Mlynárová 87 rokov.
• **Strážany:** Anna Kuzmiaková 60 rokov.
• **Strážske:** Marta Šalachová 75 rokov.
• **Šaľa:** Emília Tomláková 85 rokov.
• **Špania Dolina:** Ján Fábik 83 a Marianna Hančiariková 50 rokov.
• **Tisovec:** Eva Demianová 80, Ján Caban 82 a Ján Čepík 83 rokov.
• **Trebeľovce:** Jolana Nôtová 80 rokov.
• **Trebišov:** Iveta Mergešová 60 rokov.
• **Valaská:** Aurel Starke 60 a Božena Klajdáčová 90 rokov.
• **Valaská Belá:** Ing. Miloš Cúčík 50 rokov.
• **Veľký Lipník:** Anna Špesová 70 rokov.
• **Zalužice:** Michal Danočko 60 rokov.
• **Závadka nad Hronom:** Drahuša Capková 75 a Stano Lašček 65 rokov.
• **Zem. Kostol'any:** Oľga Mrtvíková 84 a Ľudmila Oršulová 70 rokov.

• **Zemplínske Hradište:** Milan Bíly 75 rokov.
• **Žiar nad Hronom:** Dušan Chovanec a Júlia Rečlová 75, Má-

ria Gajdošíková 80 a PhDr. Eva Končoková 82 rokov.

Jubilantomrdečne blahoželáme.

Navždy sme sa rozlúčili

■ **Pohorelá:** Mária Kalmanová 81-ročná a Anna Poláková 78-ročná.
■ **Hostie:** Emília Škulová 80-ročná.
■ **Brezno 1:** Vojtech Kováčik 84-ročný.

■ **Žilina:** Dušan Halaj, CSc. 87-ročný.
(Rozlúčku ObľV SZPB zverejníme v Bojovníkovi 7/25.)

Česť ich nehynúcej pamiatke!

Vo Ľvove exhumovali pozostatky sovietskych vojakov a zničili posledný pamätník Veľkej vlasteneckej vojny

Oficiálne sa demontáž pamätníkov spojených so sovietskou históriou a premenovanie ulíc na Ukrajine začalo v roku 2015, keď bol prijatý zákon o tzv. dekomunizácii.

„Vzniká dojem, že novodobí ukrajinskí nacisti sa snažia pomstiť mŕtvym vojakom Červenej armády za ich víťazstvo nad fašizmom, vrátane zdrvujúcej porážky divízie SS Galícia v bitke pri Brodoch,“ uviedlo ruské ministerstvo zahraničných vecí.

– r –

Veľa bývalých československých študentov si pamätá tento symbol sovietskeho vlastenectva.

Spomínáme na nedožitú storočnicu vojnového veterána

16. júna si pripomíname nedožitých 100 rokov priameho účastníka SNP Jána Krutého, rodáka z Brezovej pod Bradlom.

29. augusta 1944 vstúpil do partizánskej brigády M. R. Štefánika do oddielu Jána Reptu, ktorý vyvíjal činnosť na Záhorí, čo dobre poznal. Zúčastnil sa na mnohých diverzných akciách proti nemeckým okupantom, na železničných tratiach a tuneloch od Starej Turej až po Kúty. Nemalý podiel mal aj na nadviazaní spolupráce medzi partizánskym oddielom a ilegálnymi organizáciami v okolí Starej Turej.

Po tom, ako partizánsky veliteľ Ján Repta 4. apríla 1945 nadviazal kontakt s postupujúcimi jednotkami Červenej armády, rozdelil svoj oddiel na časti, ktoré likvidovali malé skupiny ustupujúcich nacistov. Ján Krutý sa zúčastnil aj na týchto bojoch.

Vďaka deštrukcii nemeckej obrany Brezovú oslobodila Červená armáda a partizáni 7. apríla 1945 v priebehu troch hodín. V boji padol jeden sovietsky major, viacero partizánov bolo zranených. Bojová púť Jána Krutého sa skončila 16. 4. 1945.

Ján Krutý po celý život zachovával vernosť protifašistickej myšlienke. Od vzniku SZPB pracoval v základnej organizácii v Leviciach, neskôr v Tlmačoch a v Čajkove, kde niekoľko rokov zastával viaceré funkcie od člena výboru až po predsedu ObľV SZPB v Leviciach.

Za svoju statočnosť v SNP bol ocenený viacerými vzávodnými, štátnymi a zahraničnými vyznamenaniami. Zomrel 20. 4. 2022 vo veku 96 rokov.

Česť jeho pamiatke!

Adam Horváth

Zjednotenie podkladov do rubriky: Kto jubiluje a koho sme stratili

Redakcia prosí: Požiadavky na zverejnenie posielajte:

• **Mailom**, aby sa nemuseli už prepisovať, vylúčime tak možné nepresnosti pri prepisovaní. Navyše redakcia už niekoľko rokov nemá sekretárku ani pisárku.
• **Údaje o jubilantoch píšete v rovnakej úprave, ako sú zverejňované v Bojovníkovi** (Vzor – napr. Naši jubilanti v mesiaci január: **Bardejov:** Eva Mojžišová 65, Natália Krišková 70 a Jozef Škarka 80 rokov.

Neposielajte svoje požiadavky listom, ale ani fotokópie mailom, ani v tabuľkách a nesnažte sa o „vylepšovanie“ verzálkami (**nepíšete všetky písmená veľké** napr. MOJŽIŠOVÁ, ale **ani s medzerami** M o j ž i š o v á. Týmto „okrasami“ nám len pridávate prácu!!!)

Najprv píšete krstné meno, potom priezvisko a v prípade titulov – píšete ich tak ako sú uvádzané pri ich získaní. Napr. Ing. Ján Kolesár...

Požiadavky posielajte maximálne na 3 mesiace dopredu s uvedením mesiaca, v ktorom žiadate zverejnenie. Požiadavky, doručené mailom na adresu Bojovníka do 5. dňa v mesiaci, budú zverejnené v danom mesiaci, ostatné až v nasledujúcom mesiaci. V prípade, že ste poslali žiadosť na celý rok, nezabudnite nás včas upozorniť na zmeny.

Vzácní hostia na našej výstave

V aprílovom vydaní mesačníka *Bojovník* sme informovali o výstave „Vítazstvo a odkaz boja proti fašizmu“ v priestoroch SNM pod Čestným nádvorím Bratislavského hradu.

V utorok 20. mája na nej kurátor Ladislav Skrak

privítal veľvyslanca Kuby Rafaela Pino Bécquera a v stredu 21. mája 2025 veľvyslanca RF Igora Borisoviča Bratčikova.

Oboch naša výstava zaujala, osobitne Igora Bratčikova (viď. foto). *Bojovník, foto Veľvyslanectvo Kuby a SZPB*

Delegáciu kubánskeho veľvyslanectva sprevádzal predseda SZPB V. Longauer a kurátor L. Skrak. Rafael Pino Bécquer je tretí sprava.

I. B. Bratčikov bol z niekoľkých diel priam unesený.

80 rokov od... „Frontové cesty divadiel“

Divadelné Bachrušinské múzeum usporiadať pri 80. výročí víťazstva výstavu s názvom „Frontové cesty divadiel“.

Výstava rozpráva o hrdinstve sovietskych umelcov počas Veľkej vlasteneckej vojny, informovala novinárov tlačová služba múzea. Jej návštevníci získajú predstavu o nezištných činoch sovietskych divadelníkov počas VVV. Je to tiež pocta pamiatke tých, ktorí bojovali nielen so zbraňami, ale aj umením, inšpirovali a podporovali vojakov v najťažších časoch,“ cituje tlačová služba slova generálnej riaditeľky Múzea Bachrušinského divadla Kristíny Trubinovej.

Výstavnú expozíciu tvoria kópie archívnych fotografií umelcov z frontových brigád a divadiel z miesta udalostí. Osobitné miesto je venované frontovému denníku legendárneho frontového divadla „Iskra“. „Materiály obsahujú tvorivé správy, cestovné kroniky, recenzie bojovníkov, výstrižky z novín, fotografie a kresby, ako aj osobné ďakovné listy bojovníkov umelcom,“ dodala tlačová služba múzea.

Návštevníci si môžu pozrieť aj kópie divadelných skíc a plagátov k ikonickým predstaveniam z vojnových čias. Výstava potrvá do 6. júla 2025.

–r–

Na Západe sa vracia nacizmus a niektoré krajiny sa stávajú fašistickými

Pri 80. výročí víťazstva nad nemeckým nacizmom to v Moskve pre RIA Novosti vyhlásil srbský režisér a hudobník Emir Kusturica.

„Nacizmus je vírus, ktorý môže byť latentný, ale z času na čas sa aktivuje v inej podobe. V tradícii WOKE je Prehliadka víťazov niečo zastarané, hlúpe. Nám to slúži ako varovanie, pretože niektoré krajiny, ktoré sú na to náchylné, sa menia na fašistické.“

Podľa srbského režiséra tí, ktorí zľahčujú význam Prehliadky víťazov a vyhrážajú sa politickým osobnostiam, ktoré išli 9. mája do Moskvy a zakázali im prelety nad ich územím, „ukázali, na koho strane stoja“. Kusturica povedal, že správanie sa „zatrpknutej časti Európy“ je spôsobené tým, že „stratila pôdu pod nohami“.

„Stratila Afriku, teraz tam ako hlavný hegemon dominuje Čína a Rusko za ostatných dvadsať

rokov dosiahlo veľmi vážny pokrok. Každá návšteva Moskvy je v skutočnosti stretom s pravdou: okrem Číny a Indie sa vynára ďalší gigant,“ zdôraznil.

–r–

Putin oceňuje nápad Bratislavy vytvoriť pamätník maršala Koneva

Rusko oceňuje iniciatívu Bratislavy vytvoriť pamätník maršala Ivana Stepanoviča Koneva a je pripravené po-

skytnúť pomoc v prípade potreby, povedal ruský prezident Vladimir Putin.

Hlava ruského štátu rokovala v Kremli so

slovenským premiérom Robertom Ficcom. „Viem o vašom návrhu postaviť na Slovensku pamätník maršala Koneva. Je to veľmi

ušľachtilý počin. Sme vám za to vďační. Ak od nás bude niečo potrebné, sme pripravení urobiť všetko,“ povedal Putin.

Čo píš o (proti)fašizme iní?

(Dokončenie zo str. 5)

■ Na západnej Ukrajine boli nájdené ostatky Volyňského masakru

Poľskí špecialisti našli ostatky obetí Volyňského masakru na území západnej Ukrajiny v bývalej dedine Pužniki, tvrdí fond „Sloboda a demokracia“.

Mesačník SZPB *Bojovník*, ako jediné médium na Slovensku, tieto exhumačné práce avizoval už minulý rok. Konkrétne sa začali 24. apríla a toto je ich výsledok po pár dňoch.

Pracovníci fondu vyhlasujú, že všetky nájdené ostatky „prejdú procesom identifikácie za pomoci DNA“.

Identifikácii pomôžu osobné veci obetí, ako napr. gombíky a fragmenty odevov.

S využitím ria.ru z 30. 4. 2025

■ Spojenci sa pripojili k ZSSR až keď ten zlomil chrbát fašizmu

Takéto tvrdé, ale historicky pravdivé slová vyriekol prezident Bieloruska Aleksandr Lukašenko na medzinárodnom fóre „Veľké dedičstvo – spoločná budúcnosť“.

„Samozrejme, že nezabúdame na pomoc spojencov. Budíme však česť! Spojenci sa pripojili až keď náš vojak zlomil chrbát fašistickému zverovi,“ zdôraznil.

Podľa ria.ru z 29. 4. 2025

■ O nacistických lekárskech experimentoch na Kryme

Ruská Federálna bezpečnostná služba odtajnila dokumenty o nemeckých nacistických lekárskech experimentoch na sovietskych vojnových zajatcoch a civilistoch na Kryme, informovala 29. apríla 2025 regionálna tlačová služba FSB.

Hovorí sa v nich „o akýchsi experimentoch na mŕtvolách a experimentoch na ruských vojnových zajatcoch a civilistoch, ktoré vykonávali nemeckí lekári v najprísnejšom utajení“.

Podľa svedectiev je preukázané, že nemeckí vojenský lekári Gottfried Künter a Oskar Schulz vykonávali na sovietskych zajatcoch experimenty so smrteľnými následkami. Zvyčajne išlo o odstránenie vnútorných orgánov (predovšetkým obličiek) a testovanie lieku, ktorý spôsoboval atrofiu končatín až na 20 dní.

Svedkovia tiež vypovedali, že spolu so skupinami na lekárske experimenty sa v nemocnici nachádzala aj skupina zajatcov, „ktorým bola bez ich súhlasu odoberaná krv až do 800 kubických centimetrov naraz“. Táto bola následne použitá na transfúzie zraneným nemeckým vojakom a dôstojníkom.

Lekárske experimenty sa vykonávali v najprísnejšom utajení. Všetky pokusy o získanie informácií o lekárskech experimentoch na sovietskych občanoch mimo nemocnice Nemci prísne potláčali. Keď sa zistilo, že istý Starun a jeho syn Igor, ktorí našli odkaz vyhodnený z pivnice jedným z vojnových zajatcov, boli zatknutí a zastrelení ako partizáni.

Podľa ria.ru z 29. 4. 2025

Premiéra filmu o zločinoch neonacistického práporu Azov

Dňa 20. mája sa v Moskve konala premiéra druhej časti dokumentárneho filmu odhalujúceho osudy členov neonacistického práporu Azov.

Dokument s názvom „Azov mozgu–2“ je venovaný zločinom militantov v Mariupole a osudom ôsmich členov tejto organizácie, ktorá je v Rusku zakázaná. Hrdinami filmu sú bývalí členovia práporu Azov, ktorí sa podelili o svoje osobné príbehy a skúsenosti.

Podľa podpredsedníčky Štátnej dumy Anny Kuznecovovej „bol dnes urobený ďalší krok spravodlivosti k odsúdeniu tých, ktorí spáchali zločiny a naďalej ich páchajú“.

Prvá časť filmu bola uvedená v auguste 2022 a bola venovaná zločinom práporu Azov. Nový film odhaľuje, čo sa stalo s vojnovými zločincami tri roky po uvedení prvého filmu.

Ruské noviny *Vzglyad* napísali, že útočnú brigádu OSU, vytvorenú z bývalých príslušníkov práporu Azov, vycvičilo v najprísnejšom utajení Nórsko.

–r–

Mrkvou proti infarktu

Pravidelná konzumácia mrkvy znižuje hladinu cholesterolu a tiež zabraňuje rozvoju aterosklerózy a výskytu mozgovej príhody a infarktu, povedala pre RIA Novosti Svetlana Malinovská, rehabilitačná lekárka Vidnovskej klinickej nemocnice v Moskve.

„Pravidelná konzumácia mrkvy pomôže znížiť hladinu cholesterolu a zabrániť rozvoju ochorení, ako je ateroskleróza, mozgová príhoda a infarkt. Mrkva obsahuje veľa draslíka, ktorý je vazodilatátorom, zlepšuje teda krvný obeh,“ uviedla.

Lekárka poznamenala, že mrkva obsahuje aj látku užitočnú pre srdce – kumarín. Pomáha znižovať hypertenziu a chrániť zdravie srdca. Mrkva obsahuje veľké množstvo vlákniny a hrubej vlákniny, ktoré patria medzi najdôležitejšie prvky na udržanie zdravého trávenia. To znižuje riziko zápchy a chráni črevá a žalúdok pred rôznymi vážnymi ochoreniami.

Oranžová farba mrkvy je spôsobená betakaroténom, ktorý sa v tele premieňa na vitamín A. Koreňová zelenina je tiež bohatá na vitamíny B, K, C, draslík a mangán.

„Napriek tomu, že mrkva obsahuje vitamín A, ktorý je nevyhnutný pre normálny vývoj zrakového systému, skutočnosť, že konzumácia mrkvy zlepšuje oslabený zrak, sa nepotvrdila,“ dodala Malinovská.

Počas tepelnej úpravy mrkvy sa jej bunkové membrány zmäkčujú, čo uľahčuje vstrebávanie betakaroténu. Po uvarení mrkva neobsahuje hrubé rastlinné vlákna a telo ich lepšie vstrebáva. Preto sa varená mrkva odporúča zaradiť do jedálneička starších ľudí, ako aj tých, ktorí majú problémy s tráviacim traktom.

- r -

ZRNKÁ HUMORU

Rakúsky humor

Rozdiel medzi rokom 1942 a 2022 je, že Nemci nemusia ísť až do Stalingradu, aby zmrzli.

Východoeurópsky humor

Je lepšie, keď Rusi zastavia plyn, ako keď ho Nemci pustia.

Český humor

Manžel priniesie manželke do kuchyne zajaca, ktorého chytil a už sa teší, ako si na ňom pochutí: – Priprav ho na smotane!

Manželka: – Nejde plyn.

On: – Tak ho upeč!

Ona: Ani elektrina nie je!

Manžel sa naštve a vyhodí ušiačika von oknom.

Ten sa otrasie a skrikne: – Sláva Ukrajine!

Nemecký humor

Bývalý nemecký europoslanec Bernd Posselt: – Súčasn^é české predsedníctvo je najlepšie zo všetkých 57 predsedníctiev, ktoré som v politike zažil.

Židovský humor

Hovorí Kohn Icikovi: – Nedávno som čítal, že sme našu krajinu zapredali Rusku i Číne. A v iných novinách píš, že sme ju zapredali Amerike a Západu. No povedzte, nie je to paráda, predať taký aušus dvakrát?

Pre pamätníkov

• Pred tridsiatimi rokmi sme sa pýtali ako dobehnúť životnú úroveň Západu a dnes sa pýtame, ako sa vrátiť k životnej úrovni pred tridsiatimi rokmi?

• Som taký starý, že si pamä-

tám, ako som sa v reštaurácii najedol za peniaze, ktoré dnes dávam ako tringelt.

• Som už taký starý, že mi nejde do hlavy, prečo nám priatelia predávajú ropu a plyn drahšie, ako nepriatelia.

• Podľa faktúry za elektrinu mám doma urýchľovač častíc, podľa faktúry za plyn bývam na Aljaške, podľa faktúry za vodu mám kúpalisko a podľa výplatnej pásky poberám podporu v nezamestnanosti.

• Ceny múky a strúhanky sa vyšplhali tak vysoko, že výrobcovia premýšľajú, že opäť začnú dávať do párkov mäso.

• Pred dvomi rokmi nám radili sprchovať sa po každom pobyte vonku, dnes nám sprchovanie neodporúčajú.

	lakomý človek	motykou kypri pôdu		okovalo	malá lesná šelma	obidve	póza	autor výroku: EPIKURO	dušivá horúčava	mláďa mačky	ukazovacie zámeno	51 rímskymi číslicami	značka aktínia
čínske ženské meno			zákop					neúspech					
podmienková spojka			hlupák domáce meno Emilie					muž bez pohlavnej skúsenosti					
1. časť tajničky												silná žena	kolísaním utíši
opojila alkoholom						hmotnosť obalu					MPZ bývalého ZSSR domáce meno Dominiky		
2. časť tajničky					základná tekutina					4. časť tajničky			
					tamto					ženské meno			
ženské meno				tajomstvá	mohutná masa slanej vody				prijímal tekutinu				
									patriaci psovi				
chemická značka vápnika			vazal				ponáraj	nádoba na pečenie					
			vyhynutý predok rožného statku					grécke písmeno					
	citoslovce odporu	3. časť tajničky	lebo (poet.)										
slonovina					gauner						EČV Kežmarku		
navrchu					kraj na Slovensku						kancelárska skratka		

Správne vylúštenie tajničky z č. 5/25 znie: **Deň víťazstva nad fašizmom.** Knihu z vydavateľstva Torden posielame: Ing. Václav Homišan, Mierová 76, 06401 Stará Lubovňa; Juraj Novák, Ondrejovova 11, 821 03 Bratislava a Mgr. Soňa Mikličová, Konštantínova 644/28, 091 01 Stropkov. Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovnik@szpb.sk.

PROTI HITLEROVI, HORTHYMU I KLÉROFAŠIZMU

1939: 17. jún. Do Krakova prišiel pplk. Ludvík Svoboda a aj Karel Čurda. **1939: 23. jún.** Tisova vláda uzavrela s hitlerovským Nemeckom dohodu, ktorá umožnila Nemcom drancovanie slovenského hospodárstva a koloniálnu závislosť SR.

1940: 1. jún. Podpis čs.-francúzskej dohody o zriadení samostatného čs. letectva vo Francúzsku.

1940: 1. jún. Vládne nariadenie č. 113 o židovských podnikoch, ktoré obmedzovalo hospodárske práva Židov.

1940: 13. jún. 1. čs. divízia a ďalšie jednotky vo Francúzsku sa stretli v prvom boji s Nemcami na riekach Marna, Grand Morin, Seina, Loira a Cher (13. – 17. 6.). Padlo 400 jej príslušníkov, 132 vojakov získalo Čs. vojnový kríž 1939, 32 vojakov Francúzsky vojnový kríž 1940 a 109 medailu Za chrabrosť.

1940: 17. jún. Vojaci 1. čs. pešieho pluku, ktorý sa sformoval vo Francúzsku, odrážali nemecké útoky v zostave 9. francúzskej divízie pri meste Gien.

1940: 18. jún. Ministerstvo vnútra SR vymedzilo pojem Cigán.

1940: Koniec júna. Po porážke Francúzska odchádza 206 čs. dobrovoľníkov do Sýrie a Palestíny, kde bola vytvorená čs. vojenská skupina na Strednom východe.

1941: 21. jún. Prezident J. Tiso súhlasí s účasťou Slovenskej armády na nemeckom ťažení proti ZSSR. Do bojov vstúpila 23. 6. 1941.

1942: 4. jún. V nemocnici na Bulovke na následky zranenia z 27. mája zomiera Reinhard Heydrich.

1942: 5. jún. Partizánska skupina v Malých Karpatoch bola premenovaná na skupinu Janka Kráľa.

1942: 9. jún. Jednotky SS začali s likvidáciou obce Lidice.

1942: 15. jún. Od tohto dňa mohla samostatná čs. jednotka používať názov 1. čs. samostatný poľný prápor v ZSSR.

1942: 18. jún. Zradou jediného Čecha Karla Čurdu je odhalený úkryt parašutistov v kostole sv. Cyrila a Metoda v Resslovej ulici v Prahe, ktorí spáchali atentát na Heydricha.

1942: 24. jún. Zničené sú Ležáky neďaleko Chrudimi.

1942: 26. jún. Nemecký vyslanec H. E. Ludin hlási do Berlína, že „akcia evakuácie Židov zo Slovenska uviazla na mŕtvom bode“. Deportácie boli zastavené.

1943: 2. jún. Poľný súd Zaisťovacej divízie vyniesol rozsudok, ktorým boli stotník pechoty Ján Nálepka, nadporučík Imrich Lysák-Jacko a poručík v zálohe Michal Petro, ktorí s ním prebehli na stranu nepriateľa, odsúdení okrem prepustenia z hodnosti, straty medailí a vyznamenaní, na trest smrti povrazom.

1943: 12. jún. Po porážke nemeckých vojsk v Afrike končí bojové nasadenie 11. pešieho práporu – Východného.

1943: 15. jún. V tento deň sa stal veliteľom trnavskej posádky kpt. Andrej Benka – Rybár, čo sa dá považovať aj za začiatok jej príprav na SNP.

1943: 30. jún. Benešova vláda prijala zásadné rozhodnutie o slovenskej otázke: uznáva jedine „suverénny národ československý“! So SNP zmizla aj myšlienka jednotného národa československého. No nie štátna myšlienka československá!

1944: 1. jún. V meste Sadagura na juhozápade Ukrajiny sa utvorila 3. čs. samostatná brigáda v ZSSR.

1944: 1. jún. 1. pešia divízia slovenskej armády bola premenovaná na 1. technickú divíziu, určenú na budovanie obranných postavení v Maďarsku a Rumunsku, a Technická brigáda, nasadená v Taliansku, bola premenovaná na 2. technickú divíziu.

1944: 3. jún. 128. samostatná stíhacia peruť je preformovaná na 1. čs. stíhací letecký pluk v ZSSR. Mal dve perute a každá dve letky.

1944: 6. jún. Na leteckom zabezpečení operácie Overlord sa zúčastnili všetky štyri čs. perute (3 stíhacie a jedna bombardovacia) a aj čs. letci z iných stíhacích a bombardovacích jednotiek RAF.

1944: 16. jún. Spojenecké bombardovanie Bratislavy zničilo 80 percent rafinérie Apollo.

1944: 26. jún. Pplk. gšt. Ján Golian žiadal MNO v Londýne (konkrétne gen. Ingra), aby nedovolili bombardovať Dubovú a Podbrezovú, nakoľko ležia v záujmovom priestore povstania. Napriek tomu sa 20. 8. 1944 bombardovanie Dubovej uskutočnilo.

1944: 29. jún. V Bratislave zasadala SNR a posúdila plán povstania, ktorý predložilo Vojenské ústredie. Plán bol odovzdaný čsl. vláde do Londýna. Predpokladal dva varianty začiatku: 1. buď v koordinácii s Červenou armádou a dvoma divíziami dislokovanými na východe Slovenska alebo 2. ak dôjde k nemeckému obsadeniu Slovenska.

Oprava z minulého čísla:

Uverejnili sme: **1945: 13. máj.** Pri rokovaní E. Beneša s americkým prezidentom vyslovil F. D. Roosevelt súhlas s povojnovým odsunom Nemcov z ČSR. **Správne malo byť:** ...vyslovil H. S. Truman súhlas...